MIRACULOSUM HELUETIAE SIDUS. HOC EST: SUPERNATURALIS, AC STUPENDA...

Andrea : da san Tomaso

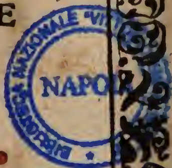
MIRACVLOSVM HELVETIAE SIDVS.

Hoc est:

SVPERNATVRALIS, AC STVPENDA NICOLAI DE Saxo, Anachoretæ Vnderualdij.

VITA.

AD ILLVSTRISSIMVM AC REVERENDISSIMVM PRINCIpem ac Dominum, D. IACOBVM, Episcopum Constantiensem, Dominum Augiæ maioris & Oeningæ, &c.

AVCTORE,
I. Ioachimo Eichornio Bellheimensi, ex Nemetibus.

RORSCHACHII.
Excudebat Iohannes Röslerus, Sumptibus Autoris.

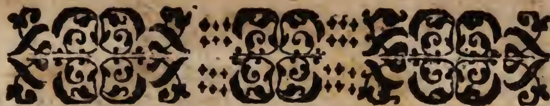
M. DC. XIII.

Miraculum naturæ.

Nicoleos hic eſt, qui paſtus Corpore Chriſti,
Cætera ieiunus, bis duo luſtra fuit.

ILL.mo AC REV.mo PRINCIPI,

D. IACOBO,

EPISCOPO CONSTANTIENSI, DOMINO AVGIÆ MAioris & Oeningæ, &c. perpetuam felicitatem.

Illuſtriſsime ac Reuerendiſsime Princeps Domine, Domine Clementiſsime.

CELERVM ac flagitiorum caligine, ac prope inſcientiæ Cymmerijs tenebris offuſus mundus, iam iam iuge illud SS. Miſſæ Sacrificium abolere & penitus tollere machinabatur; tempusq; illud, quod Sanctus olim *Hyppolitus*, plenus DEI ſpiritu, ad futurum prænunciauit, Sermone de conſummatione mundi, imminere videbatur.

Lugebunt (inquit; verba eius refero) *Ecclesiæ luctum magnum, quia nec oblatio nec suffitus fiat, nec cultus* DEO *gratus; sed Ecclesiarum ædes sacræ tugurij instar erunt; pretiosumque Corpus & sanguis Christi non extabit in diebus illis. Liturgia extinguetur, Psalmorum decantatio cessabit, Scripturarum recitatio non audietur: sed erunt apud homines tenebræ, lamentatio super lamentationem, væ super væ.* Illud inquam tempus adesse festinabat, cum miseratus misericors DEVS tot animarum interitum, ne simul omnes perirent, singulari prouidentia excitauit in Heluetijs, intra Alpes, in eminentissimis Europæ locis, in eadem illa prouincia ac Diæcesi, qua omnium vaferrimus Antichristi præcursor oriundus foret; COMETEM magnum, adspectu portentosum & stupendum nimis; hoc est, HOMINEM; hominem inquam, si Diuinum & quodammodo si liceat Supernaturalem appellem; ignosce verbis, mortalem certè fuisse noui: qui vitam in terris cœlestem agens, cùm verbo tum facto mundum hunc impendentis admoneret periculi, atq; irati Numinis iram vitare doceret, omnibusq;

exemplo

exemplo esset, haud vulgari modo, sed prorsus inusitato ac nouo. Nimirum debebat homo ille ab omni abstinere cibo & potu corporeis, solaq; SS. Eucharistia (singulari passionis Dominicæ fructu) singulis mensibus piè sumpta, in longos annos nutriri; vt ita in vulgus patesceret, omnesq; sanæ mentis persuadere possent sibi, vetere Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, quam vates ille tenuisset perfectissimè, sacrosanctam & diuinam esse; contrà nouam *Nouatorum*, mox venturorum, vanissimam ac Diabolicam. Etenim, vt rectè *Heidelbergicus* ille *Vrsinus* de *Critiriis* Christianæ relig. disputans, argum. 4. *Miracula* inquit, *qualia sunt, suscitatio mortuorum, status & regressus solis, diuisio maris & fluminum, partus Virginis,* sustentatio vitæ humanæ absq; humano nutrimento, *& similia; cùm solius* DEI *sint opera, ad confirmandam Prophetarum & Apostolorum doctrinam edita;* DEVS *verò mendacio testimonium non perhibeat; doctrinam eam à* DEO *profectam & verissimam esse euincunt.* Et iterum arg. 12. *Quæ religio homines facit sanctos* DEOq;

placentes, eam necesse est sanctissimam & diuinam esse.

Bellè quidem sacramentarius ille error, in Heluetia nostra vel maximè natus, atq; operante Sathana per suos administros propagatus, contra realem Christi præsentiam in Eucharistia, de transsubstantiatione panis & vini in corpus & sanguinem Christi, retunditur. Fuit aliquando communis omnium Heluetiorum laus, quòd apud illos maximè, si vsquam alibi viguit, & floruit, & culta est vera erga SS. Eucharistiam fides atq; religio: quam & DEVS ibidem cùm alijs argumentis, tum insigni miraculo contestatus est, quum sanctissimo Viro Nicolao nostro Anachoretæ Vnderualdio non minus corporis quàm animæ vitam isto cibo cœlesti annos semideuiginti prorogauit; vt vel ex re posset intelligi, eum ipsum in sacra Eucharistia verissimè contineri & percipi, qui vera vita est, & cuius ex carne viuifica & sanguine, sanguis & caro nostra quodammodo alitur, & quasi pignus quoddam accipit immortalitatis, vt à Diuo Irenæo auctore grauissimo scriptum est.

Sed

Sed ne longius in hunc campum excurram, ad Te sermonẽ conuerto, Illustrissime ac Reuerendissime Princeps. Cui quamobrem historicum hoc Opusculum consecrare, tuiq́; sub amplissimi nominis Clientela in lucem emittere voluerim, causæ mihi multæ, sed è multis inprimis vna fuit: Obedientia. Iussus enim cum essem, Illmæ Celni Tuæ nomine Venerab. Cleri ac Sextariatûs Vnderualdici per epistolam supplicare, quatenus ea Nicolai nostri admirabiles dotes & prærogatiuas cordi sibi sumere, proq́; eius Canonizatione apud S. Romanam Sedem procuranda, consilium suum, opem atq; operam clementer impendere dignaretur: aptiorem sanè, qua id efficerem, viam modumq́; excogitare non potui, quàm si ex authenticis scriptis ac testimonijs succinctam de Viri DEI vita & sanctimonia conficerem narrationẽ; eamq; typis excusam ad Illmam Celnem Tuam destinarem. (Nam si Friburgensis catholica Heluetiorum ciuitas non dedignata olim fuit, imperfecta illa mea ac mendosa Miscellanea publicis typis procudere; quid ni

iam idem libellus diligenter emendatus & ab errorum ſcoria purgatiſsimus prodibit?) Ita enim fieri poſſe credebam, vt Illuſtriſsimus quiſq; ex tantæ hiſtoriæ lectione ad ſanctiſsimum illud Canonizationis opus promouendum facilius accenderetur.

Prouoluti ergò, Ill^me ac Reu^me Princeps Domine, Domine Clementiſsime, ad pedes venerandos tuos, cum multa humilitate & ſubmiſsione per Chriſtum rogamus ac petimus, vt hanc tantam Cauſſam ſereniſsimis mentis tuæ oculis introſpicere, noſtrique Nicolai acta tuo calculo aut probare, aut reprobare pius arbiter digneris. Enimuerò tu Paſtor noſter, tu Præſul es. Te cura iſta ſpectat. Tuo ex nutu pendet negotium. Annuente te, optato gaudio beabimur: renuente te, nihil fiet.

Vt multa ſint maximaq; Opera & facta tua; maiora tamen & plura à te expectare prçclariſsimus ille tuarum laudum cothurnus iubet. Tu enim es, cuius Cura pro gregibus tuis ac populis vigilantiſsimè excubat. Tu es, cuius pietas & munificentia

ad exemplum priſcorum illorum laudatiſſimorumque Principum, ſplendidiſsima templa, Collegia ac monaſteria à fundamentis exædificat. Tu es, quem omnes religioſiſsimè viuere, iuſtitiæ & æquitati accerrimè incumbere, Synodos Diæceſanas ingenti animarum profectu celebrare, accuratas viſitationes quotannis inſtituere, reformationis opus ſtrenuè ac confidenter perſequi, Seminaria ſcholasq; reſtaurare, ſacros ritus ad S. Romanæ Eccleſiæ formam ac normam inſigni Zelo reuocare, libros Eccleſiaſticos inſanis ſumptibus procudere, doctos & religioſos homines liberaliter habere, hæreſes extirpare, pertinacibus nullam aurem præbere, morigeros omni ſuauitate complecti, iuſtitiam deniq; foro, immunitatem Eccleſijs, pacem terræ reducere, nôrunt. Quæ profectò omnia tanta ſunt, vt ſi non impiorum lance, non ſtatera populi doloſa, ſed iuſtiſsima piorum Chriſtianorum trutina ponderentur, non vulgi tantùm, ſed & ſummorum Virorum ac Principum memoriam alere, admirationem exercere queant,

Eia ergò, Ill^{me} ac Reu^{me} Domine, illi tuis inæstimabilibus meritis hoc vnum (rogamus) adijce, Vt excellentissimi quoque Conterranei nostri festiuam Commemorationem Fastis nostris, hoc est, Romano Constantiensi Breuiario insertam faciente te videamus. Spartam hanc per te ornatissimam iri redditum confidimus. Quod si namque Illustr.^{mi} tui olim Prædecessores *Ottho* & *Hermannus*, felicissimæ memoriæ, in Vnderualdio Nicolao sibi tantoperè complacuêre, vt non toti modò Diæcesi suæ de tanto Eremita dum viueret gratulati, verùm insignibus quoq; eum *Apophoretis* munerati fuerint; quo pacto iam, cum de ipsius Canonizatione agitur, nobis de peruulgatissima Celsitudinis tuæ munificentia ac pietate nihil non adminiculi opisq; non pollicebimur?

De actis & Processibus super ea re habitis, scripsit iam ad Celsitud. tuam, vt audio, Consultiss. Dn. *Renuardus Cysatus* Eques ac Notarius Lateranensis, idq; iussu Dominorum Procerum Catholicæ Heluetiæ: scribetq;

betq́; amplius, vt intelligo, Clariſſ. Dn. *Leonhardus Freund* Protonotarius Apoſtolicus ac Decanus Lucernenſ. pro parte ſui Decanatûs. Interim Cleri Vnderualdici nomine habeat Celſitudo tua Libellum hunc. De cuius fide ac dexteritate iubeo te quàm eſſe ſecuriſsimum. Salua & ſincera ſunt omnia, fundamentis minimè arenaceis (prout tum ſequens præfatio, tum textûs ſeries indigitant) nixa, atq; à falſo & fuco alieniſsima. Vtinam ſtylo tantùm par eſſet cum argumento grauitas: ſed non *Tullianam Suadam* hîc quæris, ſcio; veritatem, candorem, maturitatem vis. Igitur opellam quantulamcunq; noſtram, Illme ac Reume Princeps, æqui boniq; conſule; & partes Vnderualdij Nicolai certa cum ſpe locupletiſsimæ remunerationis fidenter tuere & orna. Nos verò coniunctis animis, ardentibusq́; Votis DEVM precabimur, Catholicæ vt Eccleſiæ, Romano Imperio, tibiq́; ac nobis quamdiutiſsimè ſuperſtes atq; incolumis viuas, & quæ præclara reſtaurandæ fidei ornandæq; Eccleſiæ

Opera

Opera dudum cœpisti, præclarioribus compleas, & felicissimis absoluas. Sarnæ pago prætorio Vnderualdiæ. Calendis Maij, M. DC. XIII.

Ill.mæ ac Reu.mæ Cel.nis T.æ

Humill. clientulus

I. Ioachimus Eichornius, fortissimi Equitis Melch. in Campo Sacellanus.

Historiam

TESTIMONIVM.

Historiam Fratris Nicolai Eremitæ Vnderualdensis Heluetij, á R. Presb. Ioh. Ioachimo Eichornio conscriptam, atq; in capita XXII. digestam legim⁹ & approbauim⁹. Consentit enim per omnia cum antiquis monumentis & scripturis, quæ de beato Viro extant. Ita testamur.

IOHANNES ZIMMERMANVS *Venerab. Capituli 4. Cantonum Camerarius, Parochus Saxlensis.*

IACOBVS HVTMACHERVS *eiusdem Capit. Sextarius Vnderwaldicus, Parochus in Kerns.*

IOHANNES ZVR FLVE *Pastor Sarnensis.*

IACOBVS SCOLDVS *Pastor Gysuillanus.*

WILHELMVS DÖRFLINGERVS Congregationis Sacerdotum Vnderual. Notarius & Cantor, mpp.

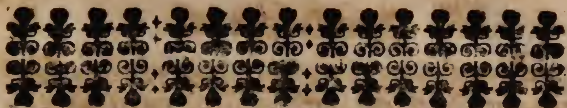
AP-

LICENTIA.

Historia hæc de Beati Viri Nicolai à Flue Vita, morte & miraculis, auctore R. Dn. Iohanne Ioachimo Eichornio; Rorschachij vt imprimatur, authoritate Reuerendissimi in Christo Patris, Principis ac Domini, D. Bernardi Abbatis monasterij S. Galli; permitto.

Ego F. Iodocus Metslerus S. Th. Doctor, ex officio: 20. Octob. 1613.

DE

DE HISTORIAE HVIVS PRINCIPIIS AC FVNDAMENTIS.

PRAEFATIO.

ICOLAVS *de Saxo (vulgò* Bruder Clauß von Flüe*) vir fuit abstinentia & sanctimonia miraculo adeò excellens, vt decem & nouem annos integros continuos ac menses sex, omnis cibi & potûs naturalis expers, solo SS. Eucharistiæ mysterio nutritus, vitam viueret, Fidemq́ catholicam quam maximè illustraret.*

De magno hoc & incomparabili viro, grandia, dum in terris ageret, conscripta, editaq́ sunt volumina; haud quidem in chartis atramento, sed certâ experientia in cordibus ac memorijs hominum. Toti mundo innotuit, verè hunc esse Prophetam DEI*. Quarè ad eum ceu quoddam Oraculum, alterumúe Hilarionem, aut Simeonem Stylitem concurrebatur: doctrinæ eius ad ossium medullas penetrabant, mœsti erigebantur, pij feruefiebant, impij conuertebantur, nemo non ædificatus ab eo discedebat: porrò angelicum præter ieiunium, quod vir* DEI *in tot annos produceret, alia etiam haud vulgaria rutilabant miracula. Atq́ hinc factum, vt tandem & boni &*

mali

mali, tantis victi virtutibus, captiq́; ad Nicolai laudem prorumperent, eumq́; vno ore omnes beatissimum ac sanctissimum prædicarent.

I. *Vix mortalem sarcinam* DEI *homo posuerat, cùm multa passim de solenni ipsius, quasi propediem adfutura Canonizatione sparsit rumor. Itaq; generosus vir* M. Henricus à Gundelfingen, *amplissimi Collegij Beronensis in Herogêa canonicus pauloq́; pòst Præpositus, in eum finem peculiare atque egregium Officium sacrum de B. Nicolao nostro in Ecclesia persoluendum canendumq́; pulchro confecit artificio: cui & eruditam Orationem quasi funebrem subiunxit. Atq; ea omnia in Codice membraneo venustissimè conscripta, vir ille nobilis magnifico Lucernens. ciuitatis magistratui dedicauit, anno M. CCCC. LXXXVIII. idib. Augusti.* Inde *locum aliquem, præfationi nostræ idoneum, adferre in medium libet.* Is namq; Nicolaus (*inquit author*) Leopontiacus, vulgò von Löwenbruck (*nam sic familia de Saxo olim indigitabatur*) ex Saxelon Vnderualdiæ superioris vico natus, vxorem ibidem religiosam magnæque deuotionis matronam duxit; ex qua bonos feracesq; fructus, ex seq; feraciori stipite protulit. De cuius vita beata & abstinentia, multa & quasi incredibilia referuntur; quæ si omnia enarrare vellem, ingens explerent volumen. Sed quædam pauca ad multorum ædificationem hoc in loco sufficient. *Præfatus deinde, qui spretis*

caducis

caducis omnibus, pauper, nudus, sine exemplo, desertis in locis ædiculam extruxerit sacram, ita pergit. Eremitorio huiusmodi erecto expletoq;, noster Eremita deinde mirum in modum orationibus, vigilijs, abstinentia, contemplationibusq; sese affligens, adeò sibi religionis nomen comparauit, vt quammultus Alemanniæ & altæ & bassæ (*hoc est, vtriusq; Germaniæ*) populus motus, ob istiusmodi cælibatum, castimoniam, religionem, inauditamq; AB OMNI CORPORALI CIBO ABSTINENTIAM, à sanctis Patribus in Eremo rarò visam, vna mente, vno animo, vnoq; consensu talem Eremitam collaudârit, in cælumq; extulerit. Vt nihil iam dubitandum sit, propè diem fore, vt non modò ab omni populo præconizetur, sed & tandem coruscantibus miraculis, à Maximis Pontificibus inter Sanctos Eremitas Confessoresq; referatur. *Sic ille.*

II. *Interim dum Gundelfingius hæc parat, crebra & stupenda ad Nicolai sepulchrum fiunt miracula; quorum haud pauca à Viris cordatis ritè consignata, anno eius sæculi eodem, sc. LXXXVIII. Noribergensis quidam (qui procul dubio sanctæ Eremitæ fama motus, longo itinere, vt plures alij, huc se receperat) vnà cum breui earum rerum, quæ superstite Nicolao acciderant, summa, in membraneis exarauit libellis. Horum vnus habetur hodiè Albo seu catalogo fundatorum Ecclesiæ Saxlensis insertus.*

 Simpli-

simplicissimum at magni momenti Opus. E quo planè liquet, certos constitutos fuisse Inquisitores, qui non nisi verissima ac iureiurando confirmata in eas tabulas retulerint, Porrò labente tempore plura miracula prioribus, quorundam aliorum manu, in ijsdem libellis sunt addita.

III. *Hæsit ita res vsq; ad insequuti noui sæculi initia, totos nempè XIV. ab obitu Nicolai annos, cum* Henricus Lupulus *Canonicus Bernensis (qui id tempus eruditionis virtutumq; laude florens, egregiã existimationem apud Heluetios habebat) negotij hoc suscepit, ac singulari industria Opusculum breue de admiranda Eremitæ huius vita Latinè conscripsit, atq; Illustris. Dn. Matthæo Schinero Episcopo Sedunensi nuncupauit. Qui pol historiæ fœtus vniuersæ Heluetiæ probatus est adeò, vt nec ipsi Sectarij refellere eum audeant: immò sunt ex illorum classe, qui editis palàm scriptis (vt in loco annotabitur) hunc Lupuli quem dicimus Libellum disertè ceu authenticum commendent, DEO id singulariter in rem nostram ordinante.*

IV. *Exin tempestate illa, qua Lutherus insanire cœpit, Sacello Nicolai nostri eremitico præerat* Sebastianus Rhætus *Sacerdos, antiqua simplicitate ac fide homo. Is compluribus eo in loco perseuerans annis, Siluanorum quasi librarius extitit. Permultos quippè ex SS. Patribus in vsum piorum selectos tractatus sua manu exarauit. His inseruit quandoq; venerab. Patris nostri historiam ex Lupulo, cæterisq; vetustis methodicè congestam, adiectis eiusdem DEI*

amici

amici dictu, spiritu & deuotione redundantibus. Talismodi ego exemplar anno M.D.XXI. exaratū, prece ac pretio cōparaui, euidens haud magis veterū simplicitatis argumētū, quā Nic. sanctitatis testimoniū.

V. *Cæterum, præter ea, quæ in Fasciculo temporum, Nauclero, Glareano, Etterlino, & Chronicis Noribergicis, habebātur paucula, nihil omninò quod sciam, extabat typis de viro DEI excusum, ad vndequinquagesimum vsq; transitus eius annum. Vt igitur viri tanti non modò fama, sed historia etiam spargeretur longè lateq;,* Iohannes Salatus *ciuis ac Notarius Lucernensis iuratus, eximiæ integritatis ac prudentiæ vir, anno Orbis redempti M.D.XXXVI. Vitam Nicolai, non tam ex Lupulo & reliquis, quàm propria experientia contextam, prælo subiecit, talibus in præfatione commendatam.* Atque hæc, *inquit* vera est, authentica, DEOq; placita historia, quæ fidei Christianæ patrocinari egregiè queat: Scitu vtilis ac necessaria, nulloq; modo tegenda amplius silentio: exemplū pietatis, honestatis, ac veræ fidei, q; nemo vnquā extenuare fuit ausus, immò quod subuersu & refutatu impossibile est prorsus; *& cætera quæ sequuntur.*

VI. *Recens autem impressa historia, paruo volumine circumlata, cum auidè ac passim lectitaretur, breui admodum distracta est. Idcircò anno salutis M.D.LXXI. venerabilis vir M. Vdalricus VVittuillerus celeberrimi Monasterij Einsidlensis id tempus Concionator (qui postea eiusdem etiam loci Decanus,*

mox Abbas, Imperijq́ Princeps fuit) multis multorũ precibus ac desiderijs satis facturus, ad cumulandam simul B. Nicolai laudem, simul & Ecclesiæ DEI gloriam, applicauit animum: Habitaq́ diligenti in Authores supradictos inquisitione, vbi authenticos eos inuenisset, venusto Schemate viri DEI historiam Dilingæ edidit, editamq́ Heluetijs suis Quinquepagicis erudita ac longissima præfatione dicauit. Cùm verò nec sic lectorum auiditati sufficerent historiæ exemplaria, idem Dn. Vdalricus jam factus Abbas, secundò eam in maximum curauit numerum excudi. Igitur spectatissima huius Principis authoritas & religio magnam Historiæ adiecit fidem.

VII. Iam totum á defuncto Nicolao effluxerat sæculum, cùm tandem Catholica Heluetia de Canonizatione eius seriò cogitare cœpit. (Nihil hic attinere arbitror, quid dudum ea in re à paucis quibusdam cùm Romæ, tum Tridenti, durante Concilio, priuatos intra parietes tractatum sit, referre) Ergò Illustris. Card. Octauij Parauicini, Apostolici ad Heluetios Legati monitu, viris quindecim fide, religione, authoritate præstantibus, ex omni Vnderualdia lectis; simulq́ Clariss. DD. Petro Embergero Collegiatæ Lucernensium Ecclesiæ Præposito; Renuardoq; Cysato publico Notario Apostolico, vrbis eiusdem Protoscriba &c. Negotium datum, vt in Eremitæ huius acta seruandis seruatis inquirerent. Quod illi quidẽ anni M. D. XCI. mense Ianuario, in Sarnensi curia, quò mortales vtriusq́ sexûs innumeri cõfluxerant, magna diligentia exequuti sunt. Multi tum ac-

cessê-

cesſêre teſtes iurati & graues, quorum aut parentes, aut propinqui Nicolaum in Eremo & ſæpius viderant & optimè cognôrant: atq; hi res ſtupendas, & quæ plurimum ad Nicolai ſanctitudinem conteſtandam facerent, in medium protulêre; alijs alia cùm recentia tum vetera enumerantibus miracula. Adfuit quoq; Andreas Vrſus *ſpectatæ fidei ac venerandæ ætatis Sacerdos, tunc Stanzianæ, olim Saxlenſis Eccleſiæ Paſtor, qui aliquot etiam perſonis, quæ ipſo cum Nicolao fuerant loquutæ, ſalutaria quondam impertierat Sacramenta; accommodus huic actui, quod multa ex illis didiciſſet, adminiſter.*

Cæterùm finitô examine (in quo Nicolai hiſtoria, tum ab Vdalrico Abbate, tum reliquis edita, maximè approbata fuit) totoq́; proceſſu in ſcripta relato, Dn. Notarius Apoſtolicus celebre inde confecit Inſtrumentũ; quod incunctanter GREGORIO XIV. *Pont. Max. propoſitum ac præſentatum eſt à Clariſs. viris,* Melchiore Luſſio *equite aurato, Heluetiorum ad SS. Concilum Tridentinum Legato quondam atq; Oratore;* Melchiore *item* in Campo *vexillifero Vnderualdenſium generali, &c. Porrò pientiſſimus Pontifex (in cuius familiaritatem Dn. Luſsius Tridenti venerat) talibus Nuncijs benigniſsmè auditis, liberaliterq́; habitis, dici non poſsit, quanta animi propenſione in rem poſtulatam fuerit. Verùm proh dolor, Pontificem optimum, cæptiſq́; ingentibus clarum, ſubita mors præripiens eximiam bonorum fefellit ſpem. Et ſic hactenus illud manet.*

Authores hi ſeptem (quorum ſanè fidem & au-

 thorita-

thoritatem ea in re maximi facio) singuli quidem fideliter eandem depingunt historiam, sed breuius omnes, quàm vt exprimendæ rei tam excellenti sufficiat; tametsi alius sit alio prolixior, alius alio accuratior. Enimuerò illis si adiungas, quæ apud Scriptores cæteros insignes tum Catholicos tum sectarios habentur testimonia: Item si varia hui⁹ Eremitæ vestigia ac monumenta, simulq́ famam ipsius sanctam, per duas iam ferè ætates, hoc est, bis sexaginta tres annos, constantissimè conseruatam, penitius introspicias; quæ & quanta olim de viro hoc conscribi potuerint, apparebit.

Si tuus hîc quondã doctus Baptista fuisset,
Mantua, seu Blondus maxima Roma tu⁹;
Actis Nicolei permagna volumina magnis
Et metro & prosa ritè repleta forent.

Sed DEO sint laudes, quòd in tanta doctorum hominum penuria, tantoq́ bellicorum tumultuum strepitu (quæ Nicolao eremiticam agente, & aliquot lustris pòst, temporum erat apud Heluetios malignitas) talia tamen literis authenticè mandata sunt, quæ ad obtinendam exequendamq́ viri Canonizationem sufficere omninò posse videantur.

Habes igitur, mi Lector candide, prodigiosi illius Cometis descriptionem; Vitam, inquam, Vnderualdij Nicolai, ex ijs primum septem, quos suprà nominaui, auctoribus quasi domesticis concinnatam; ac deinde exterorum quoq́ grauissimorum Scriptorum testimonijs, ceu valentissimis sigillis, communitam, Quorum sanè authographa, Struthionem imitatus,) quæ

non

non incubando, ſed fixis oculis Oua diu multumq; intuendo, pullos excludere perhibetur) tam ſæpè vidi, legi, reuolui, & inuicem tam ſedulò contuli, vt omninò ſperem, me demùm hiſtoriæ ac veritatis ſcopum perfectiſſimè attigiſſe, proindeq; meritò iam animo conquieſcere queam.

In Zoilum.

Honi ſoit, qui maly penſe.

AVTHORES, E QVORVM SCRIPTIS PRÆSENS HISTORIA CONGESTA EST:

Anno *CATHOLICI, de B. Viro ſcripſerunt.*

1487. Iohannes Trithemius Abbas Spanheimenſis,
1488. M. Henricus Gundelfingius Beronenſis canonicus,
eodem. Scriptor Albi benefactorum Aedis Saxlenſis,
1491. Author Faſciculi temporum,
1493. Auctores vetuſti Chronici Noribergici,
1497. Bonifacius Simoneta Cornu Abbas Italus,
1500. Iohannes Nauclerus I.V. Doctor Tubingenſis,
1501. Henricus Lupulus Senior, canonicus Bernenſis,
1507. Petrus Etterlinus amanuenſis Curiæ Lucernenſis,
1515. Henricus Glareanus Profeſſor Academ. Friburgenſ.
1521. Sebaſtianus Rhætus Sacellanus loci Ranfft,
1536. Iohannes Salatus amanuenſis curiæ Lucernenſis,
1570. Adamus Valaſſerus Librarius Dilinganus,
1571. M. Vdalricus VVittuillerus Abbas Einſidlenſis,
1580. Petrus Caniſius Societatis IESV Theologus,
1582. Gilbertus Genebrardus Profeſſor Pariſienſis,
1590. Sebaſtianus à Beroldingen Conſul Vranienſis,
1591. Renuardus Cyſatus Notarius Apoſtolicus,
2597. Sebaſtianus Verronius S. T. Doctor Friburgenſis.

Anno *SECTARII, de Viro DEI ſcripſerunt.*

1525. Oſualdus Molitor qui & Myconius, Baſileenſ.
1546. Iohannes Stumphius Tigurinus,
1560. Henricus Pantaleon medicus Baſileenſis,
1570. Ioſias Simlerus Tigurinus,
1600. Iohannes Heid ex Dhun Bernas.

His accedunt ipſa Nicolai monumenta ac veſtigia: item Exequiarum parochiæ Saxlenſ. codex, ætate Nicolai à diuerſis ſcriptus: variæ quoq; picturæ, tabulæ, literæ ſigillis munita, &c.

VITA

VITA INCOMPARABILIS VIRI, NICOLAI DE SAXO, CIVIS QVONDAM ET ANAchoretæ Vnderualdij, apud Heluetios.

Ipsius patria & natales.

Cap. I. §. I.

NDERVALDIA, quæ & Siluania, ex tredecim illis Heluetiorum liberis ciuitatibus, quas Cantones vocant, vna; Vallis est (non oppidum) oblonga lataq;, altissimis vndiq; aut Alpium iugis, aut Lacuum abyssis circundata. Ditioni Lucernensium adiacet, versus meridiem ac brumalem Orientem: idq; in Constantiensi omnium Germaniæ Episcopatuum longè amplissima & populosissima Diœcesi. Fœta armis regio,

plebs officiosa, Sacris naturâ dedita: Multis pagis abundat; è quibus Conuentus parochiales decem constituti. Eorum præcipui; Sarnensis, Stanzianus, Kernsianus, Buxeranus, & qui Vnderualdij Nicolai natalis locus est, Saxlensis.

2. Illîc quippè annum salutis circa M. CCCC. familia inter cæteras vetustior ac honoratior; à monte ipso, quem pecoribus ac gregibus depascendis incolebat, Saxicola, siue gens de Saxo, appellata, floruit. Victus illi maiorum more parcus & frugalis: quæ præter terræ culturam, armentorumque prouentus, nulli seruiret quæstui: neminem lædere, omnibus benefacere solita, &c. Atq; ex hoc genere, Patre Henrico, matre Hemmanna Roberta, pientissimis parentibus, Nicolaus noster in lucem est editus, mense Martio, anno supra millesimum quadringentesimum decimo septimo; Capitibus mundi in Oecumenico Constantiensi Concilio legitimè congregatis.

3. Ortus est autem Heluetius ille, quem dicimus, Cometes, in Constantiensi Diæcesi, eadem ipsa tempestate, qua Constantiæ à S. Synodo pertinacissimum illud & lamentabile trium summorum Pontificum schisma, quali nunquam antea exercita fuerat Ecclesia, mirabiliter sublatum ac de-

letum

lectum fuit, paxq; tandem & concordia Orbi Christiano restituta. Quod vtrum insigni vacet mysterio, si præsertim cum sequenti §. conferatur, lector cordatus æstimet.

4. Is namq; (mira dictu audituq; res) dum in matris adhuc concluderetur vtero, STELLAM in cœlo vidit cæteris clariorem, suisq; radijs totum terrarum orbem illustrantem: cui persimilem quoq; in Eremo posteà sæpius conspexit, ita vt eam ipsam in Vtero visam arbitraretur. Vidit & ingens quoddam SAXVM; sacrumque quo Christi fideles inunguntur, OLEVM.

5. Confestim porrò à natiuitate, tam obstetricis quàm matris suæ perfectam habuit cognitionem. Sese insuper per cliuosa loca, in quibus & demùm Vitam peregit, ad sacrum Baptismatis fontem Kernsium deferri sensit. Vbi & baptizantem Sacerdotem, & reliquos adstantes omnes (vetulo quodam vno excepto) noscitabundus adspexit. Quæ cuncta venerabilis Presb. Henricus am Grundt Parochus Stanzianus, ex secreta Nicolai confessione, sanctè post obitum eius affirmauit.

6. Baptizatus autem in Kernsiana Parœcia ob eam causam fuit, quòd ordinaria Saxlensium ædes (vt fama est) interdicta, ac sine Sacerdote per id tempus esset.

Eius pueritia & Iuuentus.

Cap. II. §. I.

AB ineunte ætate optimus puer optimis imbutus moribus, paternas traditiones & maiorum monitus fideliter conſeruabat. Verax inprimis, & in omnes pius ac manſuetus. Nulla in eo laſciuiæ reperta ſunt indicia. Senes omnes diligenti venerabatur obſequio. Coætaneos ſuos ad diuina præcipuè ſeruitia hortabatur; maximè verò germanos ſuos ac ſorores, quibus cum ſemper coniunctiſsimè viuebat.

2. Iam porrò transgreſſus pueritiam Nicolaus, ac ſextumdecimum ætatis annum agens, conuallem Ranfft (quâ vel pagum Kerns, vel antiquiſsimum S. Nicolai templum, in monte ſublimi, è paternæ domûs regione ſitum, petituro tranſeundem erat) ſemel ingreſſus, viſionem vidit admirabilem; nimirùm. Stabat diuinitùs fabrefacta in cliuo, vbi poſteà erectum fuit Sacellum eius ſolitarium, auguſta moles ſpecioſiſsimæ inſtar turris, cuius pinnaculum ipſas cœli nubes attingeret. Hanc felix adoleſcens cum intenſius contemplaretur, repentè incredibili deſiderio vitæ ſolitariæ eſt incenſus. Quamobrem ex ea hora (quod ipſe poſteà Arnoldo an der Halten intimo ſuo reuelauit) & odiſſe turbas hominum,

minum, & diligere ſolitudinem maximoperè cœpit. Nil tamen egit immaturè. Erat ſubditus parentibus, rebusq́; domeſticis incumbebat diligenter.

3. Et ſi quando diurno in agris pratisúe peracto labore, domum cum cæteris redeundum eſſet, ſolus ipſe plerunq; ſequens, paulatim ſeſe à reliquo ſuffurabatur comitatu; quò procedentibus alijs, ac neſcientibus, perſæpè etiam diſsimulantibus, ſecretiorem aliquem peteret orationi locum. Atq; ſic demùm gratijs DEO actis tardior ipſe redijt.

4. Succedentibus deinde annis, cœpit & ipſe majori indies virtutum diſciplina ſeſe exercere: ita vt necdum pubes ſingulis ſextis ferijs; mox & quatriduano hebdomadatim corpus maceraret ieiunio; ferijs quidem quarta ſextaq;, vt ſe conformem S. Myreenſi Nicolao redderet; feria autem ſecunda ac Sabbato, ad S. Nicolai Tolentinatis exemplum.

5. Quadrageſimalem porrò abſtinentiam, modico panis fruſtulo, paucisq́; pyris furno toſtis, in dies ſingulos abſumptis, diligentiſsimè quotannis obſeruabat. Et cum ab alijs ob nimiam auſteritatem aliquando corriperetur; reſpondit, ita diuinæ placitum eſſe voluntati: vel, quæ Albi Saxlenſis verba formalia ſunt; Gott will es alſo gehept han.

De

De matrimonio eius, ac rebus bellicis. CAP. III. §. I.

SVNT, qui hoc capite (quod non semel animaduerti) nonnihil offendantur; existimantes, parum decuisse DEI hominem, connubio operam dare, ac liberos procreare. Verùm ij primùm, multos Sanctos idipsum etiam fecisse cogitent: deinde elici hînc posse, singulare diuinæ prouidentiæ argumentum. Is quippè si cum sanctissimo coætaneo suo Francisco de Paula cælibatum à puero coluisset; nonne Acatholici posteà visiones eius, documenta ac premonitiones more suo ludibrijs exceptas, velut monachica quædã somnia ac deliramenta erant proclamitaturi? Iam verò cùm ex matrimonio DEI homo prolem suscepit: eccè tibi, eam vnam ob causam & Libri eorum, & pulpita, & cœnæ, & congressiones Nicolai laudum plenæ sunt. Vt intelligas, suopte si ex ore serui illi nequam olim iudicabuntur, Iustùm esse Dominum, & rectum Iudicium eius.

2. Itaq; vxorem duxit Nicolaus, Dorotheam Weißling/ ab omni huius sæculi malitia alienam. Quæ ei singulari DEI dono liberos decem, id est, mares quinq; & totidem fæmellas, (ex quibus deinde familia de Saxo in immensum creuit) enixa est.

Illos

Illos verò vitæ innocentia, morumq́; probitate diligentiſsimè parentes pij instituerunt.

3. Et quanquam Nicolaus pacis eſſet amantiſsimus, ob inſignem tamen, qua præditus erat, animi corporisq́; fortitudinem à magiſtratu iuſſus, cum Heluetijs ſuis quandoq; pro patria militauit: nihil intereà de ſanctis moribus, aut de priſtina ſua manſuetudine ac pietate remittens.

4. Interfuit autem bello Tigurino, quod ſeptenne vocant, admodum quidem pertinaci; minima tamen, pro rerum ſtatu, mortalium clade inſigni. Aderat quoq; cùm Durgéa, fertilis Heluetiæ tractus, à fœderatis ſubigeretur; at negotio facili, & planè incruento. Nec inuenio alia bella, quibus intereſſe potuerit corpore; nam ſpiritu poſteà, dum in Eremo ageret, multis interfuit: Vtp. apud Granſonem, Murten, Nanſium, &c. quibus de prælijs copioſè Nauclerus, Chron. Vol. 2. generat. 50.

Abdicat ſe magiſtratu; DEO eſt deuotiſsimus; & Diaboli infeſtationes patitur. Cap. IV. §. I.

MVNERA ac dignitates, qualeſcunq; ea in repub. ſunt, non deſpexit quidem

dem, sed acceptare tamen sibi oblatas nullo pacto voluit. Aliorsum enim solitudinis ille dudum conceptus amor trahebat eum. Quarè & Senatorio ordine tépestiuè cessit, & ipsum quoq; Consulatum (ad quem non semel etiam in iuuenili ætate, ob exellentes animi dotes, postulatus fuit) suis ab humeris totis viribus pepulit.

2. Nempè stimulabant eum visa ac prodigia, quibus subinde diuinitus aut probari, aut consolari, territariùe solebat. E quorum numero non est postremum hoc. Die quadam Nicolaus, cùm iudicia agitarentur, cuidã astitit liti, officij gratia: & ecce, videt quosdam ex Senatoribus sulphureas flammas, ad spectu valdè horribiles, è faucibus efflare; certissimum corruptæ fidei, falsiq; iudicij argumentum. Eo ille spectaculo ita commotus fuit, vt nulli posteà vnquã causæ forensi adesse voluerit.

3. Quin & illud indefessus agere solebat, vt media semper nocte circiter, dirupto somno clanculum è lecto surgeret, reliquamq; noctis partem deuotis meditationibus, atq; ardenti oratione peruigil transigeret.

4. Itaque cum aduerteret malignus dæmon, beatum virum egregios in virtutibus progressus continuò facere, veritus ne tandem etiam alijs multis efficeretur causa salutis,

lutis, qua potuit eum versutia sępissimè molestauit. Præcipuè verò cùm die quadã bonus Colonus, Iohanne filio comitante, iret in fundum suum Bergmatt / situm in valle (quæ præruptis atq; altissimis interjacens montibus, à riuo Melcha sinuoso cursu inde prolabente, nomen habet) pecoris visendi causa: Et filius pabulum armentis præberet, velletq; pater à vepribus rubisq; repurgare pratum; adfuit teterrimus hostis, arreptumq; subitò nihil tale cogitantem, deorsum per spineta sentesq; ad passus triginta dejecit. Quod vbi filius comperit, quæsitum statim patrem, semianimem, totoq; corpore spinarum aculeis miserè lancinatum inueniens, humeris imponit, atque in fœnile ad focum infert refocillandum. Ibi resumpto ille paulatim animo, patientissimè: Benè quidem, ait, in DEI nomine, quã dirè tractauit me Diabolus? Sed in hoc diuina voluntas adimpleta est.

5. Ea patientia animique submissione, tantam Nicolaus gratiam apud DEVM & DEIparam virginem consequutus est, vt tametsi eum postea impuri spirtus sexcentis etiam machinis acerrimè, & quandoq; visibiliter oppugnârent, nihil tamen prorsus nocere ei potuerint.

Aliquot viſion- & apparitiones, quibus ei demum perſuaſum fuit, vt mundo penitus valefaceret.

CAP. V. §. I.

CVM alio deinde tempore in pratum DEI homo veniſſet, cœpiſſetq; more ſuo ex intima cordis deuotione ad terram ſedens orare, & attentiſſimis meditationibus animum occupare; vidit ſubitô ex ore proprio candens enatum lilium, quod ad cœlum vſque pertingeret, miramq; redoleret fragrantiam. Sed cùm paulò pòſt armenta (quorum vſu totam ſuſtentabat familiam) tranſirent, & ipſe demiſſo parumper vultu, oculos in equũ cæteris præſtantiorem reflexiſſet; lilium quoque ſuo ex ore ſuper equum conſpexit incuruari, atque à prætereunte beſtia deglutiri. Qua viſione didicit, dona cæleſtia ſi miſceantur curis & ſolicitudinibus huius vitæ, non ſecus atq; ſemen verbi DEI, quod inter ſpinas germinat, ſuffocari.

2. Alia vice tres decentis ſtaturæ viri, habitu & moribus quandam maieſtatem præ ſe ferentes, ad illum rebus etiam domeſticis occupatum acceſſêre. Quorum primus huiuſcemodi verba depromit: Nicolae, vis ne totum & ſpiritu & corpore in noſtrã

te dédere potestatem? Cui mox ille; Nemini me dedo, ait, nisi omnipotenti DEO, cuius mancipium esse, iam diu tota mente desideraui. Qua audita responsione, tres illi ad inuicem conuersi, in risum prorupeunt. Tum denuò ad eum primus: Si ergò, inquit, soli tè DEO æternùm mancipasti, polliceor tibi, quòd vbi septuagesimum ætatis annum compleueris, misertus laborum tuorum benignissimus DEVS ab omni te aduersitatum ærumna liberabit: Quarè te ad constantem interim exhortor perseuerantiam; daboq; tibi vexillum vrsina branca insignitum, quod valido exercitui præferas in vita æterna: Crucem quoq; in nostri memoriam tibi relinquo bajulandam. Atq; his ita peractis, tres illi abiêre. Qui vnde aut quales fuerint, DEO notum.

3. Neque fide caret, quod ad secandum fœnum prædium suũ Melchy petenti, constat euenisse. Dum enim inter eundum diuinam gratiam feruentius imploraret, nubes cælo delapsa respondit: Imprudenter illum agere, si proprijs nixus viribus, DEI se voluntati subderet inuitum, cùm nihil ipsi Deo sit voluntario obsequio acceptius. Ea igitur voce perculsus, cœpit deinceps, spretis, quibus operam eatenus impenderat, rebus domesticis, sese totum ad cœlestia accommodare.

Discedit ab vxore, & supernaturalem abstinentiam inchoat.

Cap. VI. §. I.

CÆterùm eousq; amicus Dei diuino impulsu agitatus fuit, vt nec totus terrarũ orbis ipsius capax esse posse videretur. Quarè dilectæ Coniugi suæ rem fidenter aperit; Habere se nimirùm in animo, postpositis mundi illecebris, locum aliquẽ soli contemplationi idoneũ in Eremo quærere; idq; ad hypocrisis suspicionẽ euitandam, apud exteros; tranquilla se amplius conscientia inter homines viuere nõ posse; assentiret ergò suis votis, & liberam abeundi facultatem per Christum concederet. Quod vbi sæpè ac sæpius à Coniuge efflagitasset, ipsa tandem Dei perculsa timore, nolens volens sanctissimo mariti desiderio indulsit.

2. Itaq; anno à partu virgineo M. CCCC. LXVII. mense Septembri, ætatis suæ anno semidequinquagesimo primo, relictis vxore & liberis, omnibusque quas possederat facultatibus, vt Christum nudum ac pauperem, pauper ipse ac nudus sequeretur, è cognatione sua & patrio solo egressus, profectionem rectà Basileam, amplissimam Rauracorum vrbem versus instituit. Quo in itinere, cùm Iura siue Iurasso monte superato, ad

to, ad Liechſtal agri Baſileenſis oppidulum appuliſſet, totum illud ominoſo portento ruſum apparuit: (is quippè tractus Caluiniſmi ſanguine rubricandus olim erat) Quarè perterritus Nicolaus properè inde diſcedit, & in villa quadam ruri diuerſatur: Vbi multo ſermone cum villico vltrò citroq; habito, voluntarij exilij ſui rationem exponit: Quam ille piam quidem & iuſtam aſſerens, minus tamen conſultè initam ea potiſſimùm cauſa exiſtimabat, quòd ex Heluetiorum Fœdere oriundus Nicolaus eſſet: Multò proinde fore ſatius, intra patrias latebras Deo vacare, quàm apud alienos profugum fortè cenſeri.

3. His ille motus conſilijs & vocibus, mox eodem veſpere ſalutato villico abſcedens, in vicino campo ſub dio pernoctauit. Vbi poſt oblatas Deo preces, anxiè ſecum, quònam terrarum confugere expediret, deliberare cæpit. Itaq; talia cum mœrore perpendentē ſomnus arctior corripit: cumq; pauliſper dormiuiſſet, exortus ſubitò de cœlo ſplendor virum circumuenit; quo ſe tanto ſenſit dolore affici, ac ſi ſibi cultro venter aperiretur: Putabat quoq; ſe verſus Vnderualdiam valido ceu fune trahi. Ex quo demùm intellexit, velle Devm, vt in patriam reuerteretur.

 4. Et

4. Et quod verisimillimum est, eo ipso in loco ac tempore (vt Album Saxlense perhibet, & historiæ probat collatio) supernaturalis suæ abstinentiæ initium fecit.

5. Expergefactus igitur, summo mane iter (bidui nimirùm) vnde venerat, repetit; sed ita tamen, vt contemptis, quibus iam abiens renunciârat, familiaribus impedimentis, clàm in fundum suum (quod situm in valle Melchæ Klüster nuncupatur) concito gradu pergeret, atq; ibi inter vel post densas veprium spinas, sub præalta & vmbrosa Larice, octo continuos dies absq; cibi & potus alimento, nulli hominum conscius latitaret.

Proditur à Venatoribus; comprobatur à Sacerdote; locusq́ habitationis diuinitus ei destinatur.

Cap. VII. §. I.

Octiduo elapso, amicus Dei à Venatoribus feras insectantibus casu inuentus, Petro fratri éius germano ostenditur. Is vt erat illi charissimus, qua potuit humanitate hominem hortatur, ne se fame perimat. Cui Nicolaus; minimè, inquit, deinceps, cùm hactenus non defecerim.

2. Ne

2. Ne tamen plus ſibi ſapere quàm oporteret, neúe DEVM tentare velle videretur; honeſtum, ſibiq; dilectum Sacerdotem, cui Oſualdo Iſnero nomen, Parochum Kernſianum, clam adſciſcit, eiq; ſecretum hoc aperit; quòd iam ad vndecimum diem abſq; famis ac ſitis moleſtia, ſine corporali nutrimento, per DEI gratiam perdurârit: conſuleret ergò paternè, ea in re quid vlterius agendum!

3. Sacerdos rei nouitate attonitus, cœpit manus ac pedes eius vndiq; palpitare, totamque faciem intenſius contemplari: cumq; tam pallidum os, tenuesq; genas, & arida labra, atq; ipſum corpus macilentum vix cute contegi videret; ratus, non vana ſuperſtitione, ſed diuino potius inſtinctu id eueniſſe; perſuaſit homini, vt DEI implorato auxilio, ea ſe inedia diutius exerceret. Quod cùm ille forti aggrederetur animo, ſupernaturalem illam ac penè Angelicam abſtinentiam ad extremum vſq; halitum, id eſt, ſemi de Viginti annos rariſsimo maximoq; naturæ miraculo continuauit.

4. Cæterùm ſummo ei fuerat pretio redimendum, vt ſub optatiſsima Larice ſua latitare, atq; vni DEO ſuo vacare cum pace potuiſſet. Verùm moleſtante eum Operariorum haud procul inde fruteta ſiluasq; excidentium turba; cogitauit in ipſa valle

remotiora atq; magis auia deserta quærere. Vtq; diu multumq; cauernas & salebrosas specus perlustrauit, vidit tandem instar quatuor ardentium candelarum lucentes radios in eam Conuallem, quam ipsi Ranfft appellant, cœlitùs descendere. Quibus demùm indicijs certò cognouit, locum hunc in habitationem sibi diuinitùs destinatum.

5. Est autem eremus Ranfft infima vallis Melchæ pars, inter præruptos Saxlensem & S. Nicolai montes sita. Locus inamœnus ac horridus, quâ vario arborum siluestrium genere, quâ sentibus & Virgultis, quæ ob fluidas cliuorum vligines extirpari haud commodè possunt, densè obsitus: quem etiam Melcha riuus (flumen verius dicerem) rapido præterlabens cursu, immani complet murmure; vt ita lachrymarum vallem, locumq; pœnitentiæ præ se ferre, naturâ videatur.

Construit sibi Eremitorium, & custoditur ne quis cibum ei deferat.

CAP. VIII. §. I.

VENIENS igitur illuc, cœpit vicinorum auxilio ligneam domunculam parare sibi. In qua cùm per annum ferè habitasset, videntes Vnderualdij ciues, non hypo-

criti-

critica simulatione aut fanatico spiritu Dei seruum agitari; publicis sumptibus ibidem elegans Sacellum in Deiparæ Virginis honorem extruxerunt. Ad faciem quoque ædiculæ nouam Cellam, ex abietibus vsitato opere contignatam, ita adiunxerunt, vt abditus in ea Dei homo latitare, atq; in ipsam Sacelli aram intueri opportunè posset. Quod ædificium vbi absolutum erat, boni illi bono Ciui suo liberè donauêre.

2. Ingressus itaq; venerabilis Pater nouum domicilium, diuino se Numini de nouo mancipauit. Neq; dictu facile est, quibus illîc se laboribus, vigilijs, &c. reliquo vitæ spacio perdius pernoxque afflictârit. Cellulæ eius (quæ hodieq; visitur) longitudo erat pedum decem ac semis, latitudo nouem & dimidij, altitudo pedum non amplius sex: in qua ipse ob staturæ proceritatem erectus stare vix posset; duabus fenestrellis, pedalibus fermè, lumen præbentibus. Protensus porrò super duo scabella asser, eius lectus fuit; & trunculus ceruicale. Tunica simplici, lanea ac talari, eiusdem penè & coloris & formæ qua Saluatoris toga depingi solet, vtebatur: pedibus & capite semper nudus. De balneis, nouacula & pectine nihil ei in mentem. Scipione ob procliues montium semitas vtebatur. Tesseram quoq; Christiani homines (co-

ronam dico, ſeu Roſarium) quocunq; iret, in manibus geſtabat.

3. Crebreſcente igitur apud accolas inſolitæ Viri abſtinentiæ & conuerſationis fama, cœperunt pro ſuo quiſq; arbitratu rem interpretari: alijs diuinæ id quidem prouidentiæ, alijs verò ſimulationi fraudiq́; adſcribentibus. Quarè ex Senatûs decreto vigiles conducuntur, qui totam conuallem Ranfft circumquaq; obſideant, ne cuiquam hominum ad DEI ſeruum pateret aditus. Cumq́; eas excubias per integrum menſem tenuiſſent, nihil omninò falſi fucatiúe in DEI homine inuenerunt.

Inuiſitur & comprobatur ab Epiſcopis: Sacellum eius Indulgentijs, donisq́ Principum decoratur.

CAP. IX. §. I.

SED ne fortaſsis Vnderualdenſes de tanto DEI dono falſò apud exteros gloriari putarentur; accitus eſt Reuerendiſſ. Dn. Thomas Epiſcopus Aſcalonienſ. Illuſt.mo Dn. Hermanno Conſtantienſ. Pontifici à Suffragijs. Qui vbi eremiticum Sacellum loci Ranfft DEO in memoriam B. Mariæ Virginis, S. Mar. Magdalenæ, Decem millium Martyrum, & S. Crucis, ſacris ritibus conſecraſſet; ingreſſus Nicolai domicilium,

cilium, non minimam diei partem cum eo diuinis de rebus disputando absumpsit.

2. Inter cætera verò quæstionem ei de omnium Virtutum maxima proponit; quā cum Nicolaus OBEDIENTIAM esse responderet, arripiens mox Præsul panem & Vinum, quæ tentandi eum gratia secum attulerat; tres buccellas sub Obedientiæ merito comedere iussit. Nolens igitur Nicolaus Antistis præcepto reluctari, veritus tamen rei ex longa dissuetudine grauitatem, precibus obtinuit, vt vnam duntaxat in tres diuisam particulas sumere liceret: quibus permaxima difficultate comestis, vini quoque pauxillum non sine nausea exsorpsit. Vnde attonitus Præsul, virum apprimè probum enunciat; perhibens etiam, se non ausu proprio, sed iussu Illu.mi Principis sui tale de illo fecisse periculum. Et hæc quidem gesta sunt, anno M. CCCC. LXIX. die XXVII. Aprilis; cum iam Nicolaus angelicam suam abstinentiam in sesquiannum produxisset.

3. Breui pòst Hermannus Illustrissimus binos sexpedales, pondoq; ingentis, ex aurichalco conflatos Lychnos, cum bona pecuniarum summa, Eremitæ nostro misit Constantiâ, dicauitq;: cur, & quo animo, iam nemo interroget. Candelabra ergò ante summam Ecclesiæ Saxlensis aram Nicolai

colai iuſſu collocata: argento in rem Sacelli eremitici coëmptum eſt paſcuum elegans, quod ſitum in valle Melchæ, vulgò Luſs appellatur, alitq; per æſtatem XV. capita boum. Atq; hic fundus paucis pòſt annis primum Sacerdotij in Ranfft extitit fundamentum.

4. Cæterùm ædiculam Nicolai iam dedicatam, pulchraq; ornatam dote, Indulgentijs quoque ornari decuit. Quocircà miſsis Romam Legatis Vnderualdenſibus, ex purpuratorum Patrum numero Cardinales ſexdecim (quorum primus Guillermus Oſtienſis, alter Latinus Tuſculanus, tertius Philippus Albanenſ. Epiſcopi,&c.) ſat largis Nicolai noſtri ſacellum ritè colentes munerati Indulgentijs, diploma præclarum, ſedecim ſuis maioribus ſigillis munitum, dederunt: Romæ, Anno M. CCCC. LXX. Indict. III. die XVIII. April. Pontificat. PAVLI II. anno VI. Quæ Romana anno eodem viſa & ratihabita eſt à memorato Dn. Hermanno Ep. Conſt. dieq; XIII. Octobr. noua atq; eleganti Bullâ aucta: Notario Conrado Armbroſter. Iamq; triennium exegerat vir DEI jeiunus.

5. Haud multo pòſt, Hermanno rebus humanis exempto, Conſtantienſi Cathedræ Ottho præficitur. Hic rumore nuncio excitus, vt rei veritatem coràm intueretur,

ipſus-

ipſusmet ad felicem virum in Vnderraldiam profectus eſt. Vbi hominis venerandus conſpectus, & morum probitas, ſolidaq; religio, ac penè Angelica in terris conuerſatio, adeò Principis animum permulſit; vt ipſe ſibi totiq; Diæceſi ſuæ non poſſet non plurimùm gratulari, de tam excellenti Eremita ac dono DEI: quippè ob cuius merita & ſanctitaté proſperrimos quoſq; rerũ ſucceſſus ſuo ſibi in Epiſcopatu polliceretur.

6. Conſtans igitur tam euidentis in Eremita hoc miraculi fama, dum per Germaniam ſtrenuè vagatur, maturè ad Sigiſmundi Archiducis Auſtriæ peruenit aures. Is, vt ſua eum admonebat pietas, adſtipulante Heleonora, Scotiæ regis filia, coniuge ſua, optimum factu eſt ratus, tanti viri ſe ſuosq; commendare precibus. Ideoq; ſacrum DEIparæ virginis eiusque famuli Sacellum in Ranfft, Calice argenteo inaurato formæ, pondo & magnitudinis eximiæ; inſuper Miſſali membraneo, ornamentiſq; ac ſupellectilibus alijs ad cultum diuinum pertinentibus, egregiè decorauit, anno eius ſæculi, LXXIII. Munus vt inſigne, ita fœlix fuit. Hoc ſiquidem anno inueteratum illud odium, quo Heluetia Auſtriaq; hoſtiliter quàm longos annos flagrârant, radicitùs euulſum, & quaſi diuina manu abſterſum eſt adeò, vt & Sigiſmundus æternum

ac

ac hæreditarium (vt vocant) amicitiæ fœdus iniret cum Heluetijs, ciuesque nō paucos Lucernates in Consiliarios suos legeret: quod ego miraculo factum per B. Nicolai merita credo vel maximè.

7. Tantum autem pecuniæ ex aduenarum accolarumq; donis congestum est, vt anno M.cccc. LXXVII. hoc est, in medio eremiticæ Nicolai vitæ cursu, honestum Sacerdotium in conualle Ranfft cōstitueretur. Atq; illi Petrus Bachtalerus Sacerdos bonus ac simplex præfectus.

Nobilis quidam Bauarus, fit Nicolai socius. CAP. X. §. I.

PER id ferè tempus, vir nobilis Vdalricus (gentilitium nomen non traditur) è Bauaria in Vnderualdiam se contulit, Nicolai visendi causa. Quem cùm aliquandiu familiariter quotidiè conuenisset, tandem exemplo eius & doctrina ad DEI amorem inflammatus est adeò, vt spretis mundi vanitatibus, rebusq; suis relictis, aliud iam nihil cuperet, quàm vnà cum Nicolao, Christo deinceps in eremo militare, & sobrietatem Angelicam, quoad eius fieri posset, imitari. Itaq; tali incensus desiderio, Virum DEI fidenter adit, multisq; interpositis

poſitis precibus, ægrè tandem in conſortium eius admittitur.

2. Erat in Ranfft proximè Sacelli ſedem tuguriolum, ipſi primùm Nicolao, ac dein Iohanni eius loci æditui habitatum. Id Vdalricus iuſſu Nicolai occupat; inibiq; magno miraculo primos tredecim continuos dies abſq; cibi & potûs vſu, ſoli contemplationi deditus, tranſegit; idq; ſine omni famis aut ſitis moleſtia. Quo elapſo tempore, Nicolaus panem, quem illius cauſa ad ſe deferri curauerat, infringens, dimidium Vdalrico porrigit, mandatq; vt riuo Melchæ (quem illîc præterlabi diximus) intinctum comedat. Ille ſtatim obediens, collatum fruſtum accipit, & vt iuſſus fuerat, reluctante quamuis gula, manducat. Porrò poſtridiè, cum de reliqua panis parte ſimiliter actitatum eſſet; tanta mox eſuries hominem inuaſit, vt vix vnquam ſatisfacere appetitui poſſe videretur. Quod vbi Nicolaus futurum ſciuiſſet, fecit interim, vt vxoris ſuæ miniſterio cibus illi abundans mitteretur.

3. Saturatus itaq; Vdalricus, rogare magiſtrum ſuum cœpit, cur ſe non paſſus fuiſſet, in tali abſtinentia diutius perſeuerare? reſpondit Nicolaus: quia ſufficiebat, nam DEI ſic diſpoſitum erat voluntate. Id quem in finem, mi Lector conſidera: nempè, vt

miracu-

miraculoſo dierum tredecim jejunio, angelica ſemideuiginti annorum ſobrietas, ceu ſigillo obfirmaretur.

4. His geſtis, Vdalricus, reſtituta Iohanni æditui habitatione ſua, aſcendit propinquum illum collem, cui Mößly nomen, è regione Ranfft trans Melcham ſitum. Ibi ſuaſu Nicolai ſub rupe concaua manſiunculam parauit ſibi: porrò iuxta eandem ſpecum ipſe anno M. CCCC. LXXXIV. exædificauit Sacellum tribus cum Aris, opere ac forma egregium, in honorem SSS. Michaëlis Archangeli, Bartholomæi Apoſtoli, & Annæ auiæ Domini dedicandum. Inibi deuotiſſimus homo, tametſi corporeo ſine nutrimento victitare non poſſet, corpuſculum tamen ſuum aſperrimè domitabat; ſaxeo nimirùm ſtrato, vigilijs, orationibus, jejunijs, varijsq; aduerſus Cacodæmones certaminibus. Quo de Vdalrico in ſequentibus plura.

Nicolai dapes & alimenta; eiusq; in Venerab. Sacramentum religio.

CAP. XI. §. I.

ADMIRANTIBVS autem non ab re omnibus, ad quorum aures vulgatus hic rumor de diuturno illo ac penè angelico

gelico Nicolai jeiunio penetrauerat; quid demum hominem ſupra naturæ vim absq; cibi ac potûs alimonia ſuſtentaret! myſterium tandem fido Sacerdoti Oſualdo Iſnero (cuius ſuprà meminimus, cap. 7. §. 2.) ipſus vir DEI poſt multiplices Oſualdi preces explicuit; nimirum, quum diuino interſit Sacrificio, videatq; illic Presbyterum Corpori & Sanguini Chriſti communicare; ſentire ſe ac percipere miram ex ea ſumptione confortationem.

2. Nonnullis quoq; alijs idipſum inſtanter ſciſcitantibus, reſpondit: In paſsionis Chriſti meditatione; maximè dum agonem Domini, id eſt, ſanctiſsimæ Animæ à Corpore benedicto ſeparationem, interioris hominis oculis intueatur; ineffabili cor ſuum perfundi dulcedine; qua deinde confortatus, communis Vitæ nutrimentis facillimè careat.

3. Re ipſa porrò ſacroſanctam Euchariſtiam ſingulis primùm ſolenniotibus Feſtis, è manibus Ioan. Burchardi de Lenzingen, Eccleſiæ Saxlenſ. per annos XXIV. paſtoris; ac deinde ſingulis menſibus à Petro Bachtalero primo Eremi Ranfft Capellano, poſt vniuerſas vitæ ſuæ labes ſacramentali confeſsione abſterſas, ardenti reuerentia ac deuotione ſumpſit; idque ritu Catholico, ſub vna ſpecie tantùm.

Consuetudo eius ac pietas.

CAP. XII. §. I.

EAM porrò consuetudinem habebat, vt primam diei partem à media nocte ad meridiem vsq;, oratione sacrisq; contemplationibus consumeret. Prodibat deinde ad auram; & si quando consultum videbatur, prominentem ex aduerso cliuum ascendens, dilectum Vdalricum suum (quo de suprà) visitabat. Ibi illi arcana sensuum mutua ac sincera animorum liberalitate detegendo, longum sæpè miscuêre sermonem.

2. Inter cætera autem DEI vir amico suo mortis suæ horam, vti eam ex tribus illis (quod suprà ostendimus, cap. 5.) didicerat, reuelauit. Quã Vdalricus quidem tacitus secum considerans, pluribus etiam annis silentio tegebat.

3. Porrò priusquam Capellania seu Sacerdotium certum in Eremo Ranfft constitueretur, Nicolaus singulis Dominicis festisq; diebus ad Ecclesiam Saxlensem (licèt ab Eremo passus vltra mille abesset) Missã auditum impigrè itabat: hebdomadatim quoq; minimùm semel in Sacello eremi salutare DEO Opt. Max. libabatur Sacrum, cui maxima semper deuotione ipse intererat. Deinde verò cum Sacerdos in eremo habi-

tare cœpit proprius, nõ Dominicis tantùm, festisq;, sed & priuatis diebus omnibus sacra fiebant; ideoq; Nicolaus noster Eremita in publicum, nisi vt Indulgentias aliquando lucrifaceret, non prodibat.

4. Eum verò haud diu ante quàm expiraret, inclytæ illi Lucernensium processioni, quæ pridiè Annunciationis DEIparę solenni annuatim & incredibili pompa celebratur, nec non insequenti mox triduano Iubilæo sacro, interfuisse, certissima habemus argumenta, sed quæ breuitatis studio hîc præterimus. Distat autem Lucerna ab Eremo Ranfft duodecim circiter passuum millibus.

5. Porrò cibi potusúe licet nihil omninò caperet, vires tamen corporeæ in eo nihil prorsus deficiebant. Ibat, redibat, itinera sat longa perficiebat; idq; nudis pedibus, mẽte alacri, vultu sereno, prospera semper ac viuida valetudine; Insignia beatæ æternitatis in corpore suo circumferens.

Concertationes eius cum Dæmoniis: & quàm deuotus fuerit B. Mariæ Virgini. CAP. XIII. §. I.

QVIS verò eius cum Cacodæmonibus certamina dicendo consequi possit?

Persæpè tanto fragore domunculam eius impetiêre, vt tota eius machina subitam quasi ruinam minitari videretur. Nonnunquam horrida ingressi specie, capillis apprehensum forâs traxêre. Sed vbi vi athletam frangi non posse animaduerterunt, dolo attentârunt.

2. Itaq; die quodam antiquus hostis in specie magnifici cuiusdam ac nobilis Viri in eremo obequitans, impudenter suggerit; Ei non licere, sic præter humanæ societatis vsum, solitariam hanc adeóq; austeram vitam in eremo ducere; cùm & sic ad Paradisi gloriam perueniri non posit: ad quam si toto tamen anhelet pectore, expedire maximè, cæterorum se hominum moribus vt conformet. At ille (inquit Lupulus) spurcissimi nequam fraudes intelligens, Omnipotentis DEI, & intemeratæ Genitricis eius innixus suffragijs, ab omni protinus periculo liberatur.]

3. Sanè permagno cum cultu ac veneratione sanctissimam DEI matrem prosequutum; non solùm Lupulus, sed antiquissimæ etiam picturæ, & Gundelfingius, & Rhætus, veteresq; omnes copiosè contestantur. In Albo Saxlensi hæc leguntur: [Sæpius quoq; Frater Nicolaus Arnoldo Rorer (viro senatorio, sibiq; ab incunabulis familiarissimo) indicauit, se vehemen-

ter à Diabolo & quotidiè affligi, verùm à dilectißsima Domina nostra iugiter consolari.] Vnde coniectari licet haud obscurè, B. Virginem etiam visibiliter ei nonnunquam apparuisse, quandoquidem & Sathanas visibili eum forma sæpenumerò infestârit.

Quibus de Causis DEO gratißsimus fuerit; & qualiter egerit cum aduenis. Cap. XIV. §. I.

DEo gratias quotidiè agebat, pro gratia triplici: primùm, quòd consensu vxoris ac liberorum impetrato, solitarius soli Deo vacare in Eremo poßsit: deinde, quòd nullo vnquam ad sua suosq; redeundi desiderio fuisset illectus: ac demùm, quòd sic sine corporeo nutrimento queat viuere, quam quidem gratiam ab ineunte ætate semper ipse exoptârit.

2. Nunquam etiam ad domûs suæ reuersus est limina, quamuis illa ab eremo haud procul abesset. Porrò fecit interdum vxori liberisq; ad se veniendi copiam, hauriendæ scilicèt doctrinæ salutaris occasione.

3. Aduenis non omnibus idem ad Dei seruum patebat aditus; quippè qui diceret, quosdam

quosdam ex curiositate potius ac leuitate, quàm fructûs capiendi causâ, illuc aduentare. Vnde & tales, quos & penitissimè pernôrat, longius fugiebat. Reliquos verò ad colloquium admissos, comiter salutabat, docebat, venerabatur.

4. Et quanquam nullam literarum haberet notitiam, solebat tamen ex infusa supernè scientia, viros etiam peritissimos ab secretarum rerum ignorantia quandoq; liberare. At si qui simpliciores ad eum confluxissent, benignè eos monuit, vt Pastorum suorum exhortationes sincera mente conseruarent, illisq; pro viribus operam impenderent.

Consilia Heluetijs data, & eorum rationes. CAP. XV. §. I.

POST insignem victoriam, quam Cantones octo Heluetici à Carolo Burgundionum Duce anno M. CCCC. LXXVI. reportârant, haud leue inter ipsos fœderatos exortum est dissidium. Primùm enim opimam illam partiri prædam amicè non poterant: nam Cantones montani, vtpotè Vranienses, Suitij, Vnderualdij, Tugiani & Claronenses, in partes octo æquales iuxta Cantonum numerũ diuisam volebant; op-

pidani verò, qui erant Tigurini, Bernates ac Lucernenſes, quòd maiores in bellum feciſſent ſumptus, maiorem quoq; ſpoliorum exigebant portionem. Deinde Friburgenſes ac Salodorenſes inſtabant, vt in communem Fœderatorum ſocietatem admitterentur: atque his gratificari æquiſſimum ducebant oppidani; contrà auerſiſſimis id reprobabant animis montani. Cùm itaque Tigurini, Bernates ac Lucernenſes flecti nequaquam poſſe montanos cernerent, peculiare cum Friburgenſibus ac Salodorenſibus percuſſerunt fœdus: cæterùm permoleſtè hoc Vranienſibus, Suitijs, reliquisq́; ferentibus, eò deducta lis eſt, vt parum abfuerit, quin ferro decerneretur. Per eadem quoq; tempora incredibilē pecuniarum vim à Ludouico XI. Galliarum rege acceperant Heluetij, iure quidem optimo: inde porrò fiebat, vt terrenis aucti opibus, vitijs quoq; augerentur; auita ſimplicitate in faſtum, ſobrietate in luxum apud complures deſinente.

2. Verumenimuerò diſplicuerunt eæ res pacifico ac pauperi Nicolao Vnderualdenſi, probè iam gnaro, quid demùm incentor malorũ omnium attentaret Sathanas. Strenuam igitur in ſua vir DEI perſona (teſte Etterlino, in Chron. Heluet.) nauauit operam, vt Stanzij Siluaniæ pago fieret Proce-

rum Heluetiorum conuentus: cui Friburgensium quoq; ac Salodorensium interessent Legati. Officiosè ad tanti Arbitri vocationem comparebant omnes (Is dies fuit medio circiter Decembri. anno M.CCCC. LXXXI.) cùm facto consessu, præstò est Nicolaus, qui itinere horarum quatuor illûc ex Eremo venerat, corporis cibo ac potu vacuus, spiritus donis & virtutibus plenus; cœpitq; eos paterno affectu increpare primùm & arguere; deinde obsecrare, exhortari, docere, præmonere. Grauissima fuit oratio, & ad mouendos auditorum animos instructissima: id quod rei euentus egregiè docet. Quippè vnico isto die Fœderati veteres, sopito omni liuore atq; odio, non ad pristinam modò concordiam, vnius F. Nicolai interuentu, reducti sunt, sed duobus etiam nouis Cantonibus aucti, Friburgensi scilicèt ac Salodorensi. Tenet fama, nec vana est fides, DEI amicum id etiam adjecisse oraculi: [Dilectissimi mei fœderati montani, ego vos non hortor solùm, sed planè etiam oro, vt binas illas ciuitates vestro iungatis fœderi; veniet enim tempus, cùm earum auxilio ac præsidio indigebitis.] Id quod Catholica Heluetia iam quidem experitur.

3. Reliqua Nicolai consilia, documenta, ac vaticinia, Heluetijs tum Stanzij, tum

etiam in Eremo sæpius inculcata, apud Gundelfingium & Salatum extant, in hanc sententiam. j. Amici mei (inquit) non permittatis, quæso, vt liuor, odium, inuidia, dissidiaq; in vobis radices agant; alioquin res vestræ ad nihilum recidunt. ij. Sepem fœderis vestri vlteri⁹ haud extendite, quàm par sit, vt eo facilius in pace, quiete & libertate, quæ tanti vobis stetit, permanere valeatis. iij. Exterorum negotijs nolite vos immiscere; nec alienis cum Dominijs confœderemini. iiij. Non vendatis auro patriam: Cauete vobis ab auaritia & priuatis commodis. v. Patriam conseruate; manete in ea: neq; exules alienigenas in ciues de facili assumite. vj. Bellum sine graui caussa nemini intuleritis: si quis autem vos opprimere præsumeret, tum dimicate fortiter pro patria & libertate. vij. Ante omnia autem DEVM timete, & mandata eius custodite. viij. Monitis Sacerdotum, tametsi malo vobis exemplo essent, obtemperate: nam quemadmodum fons liquorem suum non minus per canales plumbeos, aut cupreos, quàm per argenteos aureosùe, vberrimè fundit; ita & DEVS suam gratiam ritè dispositis, tam per malos quàm per bonos Sacerdotes, misericorditer elagitur. jx. Deniq; in Religione ac fide majorum constantes estote; exorietur enim post obitum

meum

meum ingens ſeditio ac bellum in Eccleſia; tum cauete chariſſimi, ne per nouationes aut ſtrophas fallamini; eſtote concordes; perſeuerate in via & veſtigijs piorum parentum noſtrorum; tenete & ratihabete ea, quæ ab ijs didiciſtis: Et nec tentationum procellæ, nec turbarum impetus, qui vehementer adhuc ſæuient, nocere vobis poterunt.] Atq; hæc quidem Nicolaus ad Heluetios.

Viſiones atq; Ecſtaſes eius, diuinarum Inſtitutionum pleniſsimæ.

Erat patiens

DIVINA,

CAP.

Cap. XVI. §. I.

MIrabilis Devs in Sanctis suis; Ideoq; & sancto seruo suo Nicolao se suaq; magnalia mirabilib⁹ patefecit modis. Apparuit illi aliquando multa cum luce ac majestate Facies quædã hominis barbati, diademate aureo, radijs aureis sex, ac duobus circulis circundata; ita vt visio tota Rotæ cuidam assimilaretur. Accessêre autem ad hæc Nicolai Erga, aliorum quorundam Parerga, id est, orbes ac rotulæ aliæ sex; non quòd Nicolao illæ apparuerint, sed interpretationis tantùm causa.

2. Eam Nicolai visionem clarissimus vir Sebastianus Verronius S. Th. Doctor, Friburgi in Heluetijs Canonicus, è scriptis Henrici Gundelfingij, ipsaq; Nicolai mente, ita descripsit. [Vidit vir Dei speciem Rotæ duobus circulis & sex radijs delineatam. Interior circulus referebat thronum Dei: exterior mundi vniuersi circumferentiam, quam excedebant nonulli radij, quòd Devs benedictus, cùm sit immensitate infinitus, nõ concludatur ac limitetur cœli empyrei, quod extimum est, extremitate. Hîc verò cùm tres radij cuspidem introrsum vertant, videlicèt in aurem, oculum & os Dei, significatur Devs aure omnia præponderasse ac præsciuisse ab æterno, quæ

inter

inter Creaturas futura erant; oculo omnia à condito mundo videre atq; scire, quæcunq; vbiq; gentium aguntur; ore seu verbo virtutis suæ omnia regere atq; gubernare per prouidentiam. Quòd deinde tres radij alij è speculo Diuinitatis latè emanantes, desinunt extrâ in exiles cuspides, significantur tria magnalia DEI, quorum primum est, creatio mundi, quæ quamuis amplissima appareat, tamen cũ infinita majestate DEI comparata, minima existimatur. Secundum est, DEVM, cum magnus & immensus sit, per Incarnationem forma hominis suscepta tanquam paruum apparuisse. Tertium, IESVM Christum DEVM hominem, cum gloriosus sit, subire propter homines in mysterijs sacræ Eucharistiæ speciem admodum exilem tenuemq́;] Hæc Dn. Verronius. Eadem visio habetur fusius explicata Germanicè, in appendice libri reuelationum S. Brigittæ, Amandi, Thauleri, &c. anno M. D. LXX. ab Adamo Valassero, viro integerrimo, Dilingæ editi.

3. Sequutum est autem hanc visionem illud in DEI homine valdè mirandum, vt quemadmodũ Nicolaus in primo diuinæ illius Rotæ adspectu mirum in modum perterrefactus fuit; ita & omnes ad eum in Eremum ventitantes, pari terrore, ob venerandum,

randum, qui è Nicolai facie promicabat, fulgorem, percellerentur.

4. Rectè porrò sequentes visiones præcedenti ob insignem mysteriorũ harmoniam subnectuntur. Raptus semel Nicolaus extra se visus sibi fuit loca deserta & ab humana habitatione multum seiuncta perlustrare: cæterũ conspexit ibi à longè senem quendam venerabili facie, decentiq; habitu, suauissimos modulantem sonos; ita vt vox vna in tres statim mirabiliter distincta, atq; denuò in vnam reducta, perdulcem concentum Nicolai auribus insonaret. Senex dein propius accedens, eleemosynam mendicat; quam cùm Nicolaus exhiberet, ille ea hilariter accepta, disparuit.

5. In eadem visione progressus Nicolaus, venit in pagum quendam, paucis extructum domibus, eminenti tamen adornatum Palatio. Subintrans autem Palatiũ, offendit in eo scalas decem gradibus contextas; sub quib9 emanare limpidissimum atq; vberrimũ fontem, oleo, vino ac melle permixtum vidit; audiuitq; vocem illic resonantem ac dicentem: [Sitientes hauriant huius fontis liquorem.] Stupefactus igitur & attonit9, mirabatur tam insoliti fluminis originẽ: & ascendens gradus, inuènit quasi craterem eo liquore plenum: neq; tamen vnde aut è quibus scateret cauernis, potuit explo-

explorare. Perpauci etiam hominum ad fontem illum, communis licèt omnibus esset, aduentare videbantur. Quod ille indignum ratus, digreditur indè, visurus quid demùm miseros mortales abs diuini fontis aditu præpediret: Et ecce, reperit in campo innumerabilem hominum multitudinem, qui quamuis formicarum more essent soliciti, multoq; sudore terrenis lucris inhiarent, intoleranda tamen rerum omnium inopia premerentur. Hi sepem componentes, neminem nisi dato prius asse transcendere permittebant; illi ponte fluuium sternentes, vectigal à transeuntibus extorquebant; alij tibijs, tympanis, cæterisq; occupati ludicris, non nisi soluta mercede ludos & iocos faciebant. Interim verò nemini eorum in mentem, vt ad copiosissimum illum diuinæ bonitatis fontem, cuius ex potu adaugeri omnes, atq; etiam æternùm beari poterant, introiret. En quibus in scholis eruditus Nicolaus noster fuerit, diuinamq; illam (quam summi infimi, docti indocti, senes iuuenes, in eo admirabantur) philosophandi rationem assequutus!

Res

Res aliquot prodigiosæ, è quibus cùm Vaticinij in Nicolao donum, tum insignis sanctitas elucet.

CAP. XVII. §. I.

LVE mortifera tempore quodam in Heluetijs grassante, Vnderualdius quidam consul genere Henzlius binos sibi charissimos filiolos, vt à mortis periculo abessent longius, ad longinquas amādabat terras. Id vbi resciuit Nicolaus, in faciem consuli: Vide, inquit, ne filios tuos è cælis in Infernum ablegaueris. Horrendum dictu audituq́;. Non ita multi intercessêre anni, cùm Iuuenum alter in foro Sarnensi ab Gualthero Isnero ciue Kernsiano transuerberatus pugione, miserrimè óccidit: alter verò è feroci excussus equo, ceruices fregit.

2. Filiorum Nicolai natu minimus, cui & ipsi Nicolao nomen; Lutetiam Parisiorum sese contulerat, capiendi cultûs ingenij causa. Inde per scholarem quendam literas ad Parentem fortè destinat: Ille eas in Sequanis incautus amisit; Vnde contristratus, vix demùm comparére in conspectu Senis audet: colligit tamen se, & in eremum fidenter abit: mira res. Obuius Eremita è cliuo descendit, tabellarium prior

 beni-

benignè ſalutat, ioco vbi ſint literæ interrogat, ſimulq; amiſſas ipſe profert & oſtendit, angelico haud dubiè miniſterio illi exhibitas. Quo miraculo Iuuenis ingenti animi cùm voluptate tum admiratione refertus eſt.

3. Interlacenſis quidam è Bernenſium dominio, toto pede miſerè laborans, atque præ continuo dolore vix vllam quietem percipiens, Beatiſsimæ Virgini Mariæ in Ranfft, eiusq; famulo Nicolao, pro obtinenda ſanitate pedem cæreum deuouit offerendum. Qui quidem voto emiſſo actutùm conualuit: at promiſsis tamen non ſtetit, donec vertente anno grauius eodem morbo corriperetur. Itaq; memor iam neglectæ religionis, ad votum perſoluendum maturare pro virili cœpit. Porrò vbi cæram Virginis Aræ impoſuiſſet, Nicolai ſe precibus humiliter commendauit: quo continuò orante, valetudinarius ab omni protinus languore fuit liberatus.

4. Cæterùm, hominem impurum, flagitijsq; oppreſſum, exhibitione duorum candentium ſpirituum, Vir DEI ad frugem atq; ad pœnitentiam adduxit.

5. Cacodæmones, iuuenem, qui ternas recentis butyri formulas, ternis illius loci Sacellis oblatas bajularet, incitantes ad furtum, ſigno ſanctæ Crucis compeſcuit; F. Vdalrico adſtante.

6. Col-

6. Colloquens ſemel extra Sacellum quibusdam cum aduenis, abrupto ſermone in ſuam cellulam feſtinus abijt: ſtatim verò inde reuerſus, adeò dulcem odoris fragrantiam ſecum tulit, vt omnes reuerà crederent, eum intereà cœleſti refectum cibo.

7. Sanis documentis inter coniuges, ſiue Sathanæ ſiue hominum improbitate diſtractos, priſtinam concordiam ac pacem ſæpius conciliauit.

8. Fæminæ afflictæ atq; conſilij inopis tacitas cordis cogitationes in magna hominum frequentia reuelauit: eoq; ipſo facto maritum illius ab adulterij ſuſpicione vindicauit.

9. Antonio Renckero puero decenni Kernſiano nonagenariam prædixit ætatem.

10. Admirabundo cuidam eius ſanctitatem, atq; in hæc verba: O quàm beatus es mi pater; prorumpenti, continuò reſpondit: [Noli beatum me dicere, fili; veniet tempus, quo exorietur noua quædam Fides, cui qui fortiter reſtiterit, ille beatus erit.]

11. Deniq; ad virum DEI iuuenis quidam, indutus veſtimenta peregrino more picta cultaq; (is enim habitus antea inuſitatus, id temporis in Heluetiam quoq; irrepſerat) acceſsit, & de ſuo ſuper hoc veſtium

genere iudicio tentauit. Cui Nicolaus, si cor, ait, bonum est, omnia bona sunt; veruntamen posset cor tuum adeò esse bonum, vt peregrina hæc ac deformia indumenta gestare erubesceres. Multa alia fecit, dixitq; Nicolaus noster, sed ea afferre, instituti breuitas non patitur.

Felix Nicolai transitus, celebris sepultura, & post mortm eapparitio.

CAP. XVIII. §. I.

APPETENTE tempore, quo clementissimus DEVS fidelem suum seruum ex vitæ huius miseria ad æterna transire gaudia disposuerat; graui eum ægritudine laborare permisit: quà quidem toto torquebatur corpore; præcipuè autem in ossibus ac neruis; ita planè, vt consumpta ferè atq; emortua carne, huc atq; illuc sese gyrando nusquam manere posse videretur. Cumq; eo morbo octauum diem non minus patienter quàm ægrè attigisset, cœpit ardentissimè sacrosanctũ Corporis & Sanguinis Christi desiderare viaticum. Quod vbi primùm summa recepisset reuerentia, more suo super ligneum lectulum suum extensus, multa cum gratiarum actione dilectam DEO animam septuagenarius ex-

halauit;

halauit; anno M. CCCC. LXXXVII. die verò XXI. Martij.

2. [Mortuus ſanè eſt Nicolaus noſter (inquit Gundelſingius) cùm haudquaquam corpore immortalis fuerit. Neq; tamen mortem eius pro morte ducamus. Eum namq; præmiſimus, exiſtimantes illum præcedere, NOBISQVE APVD DEVM SVFFRAGIO ESSE. Etſi mortem obijſſe nobis enunciatum ſit, gaudio tamen ſummo & lætitia affici debebimus: neque eum mortuum appellare audeamus, ſed viuendi tantùm in terris finem feciſſe dicamus. Optemus omnes & ſinguli, nos talem vitæ habere finem, eoque modo huiuſce ſæculi ærumnas excedere, Chriſtumq; intueri.]

3. Poſtridiè igitur quàm beatus vir naturæ ceſsiſſet, venerandum eius corpus ad Templum parochiale pagi Saxlen (vt ille viuus petierat) deportatum eſt: inibique proximè DEIparæ Virginis aram humiliter ſubtus terram conditum. Humato ſuperimpoſitus lapis vnicus, in quo cælata erat egregiè exſculptaq; beati Viri effigies. Porrò exequiæ eius tanto Sacerdotum populique concurſu ac ſtudio celebratæ ſunt, vt die illa omnis Vnderualdenſium pietas ac religio in vnam ceu maſſam ſacram videretur coagulata; cùm nec vſquam alibi per totam regionem illam, niſi in vna Saxlen-

ſium æde (quod ab hominum memoria non acciderat) DEO litarentur Sacra.

4. Quin eodem ipſo die, multi ægroti, qui ad monumentum eius recens confluxerant, à varijs liberati morbis, priſtinæ valetudini ſubitò fuerunt reſtituti.

5. Ad extremum, haud dubia fide compertum eſt, Nicolaum tertia ab obitu ſuo die, tribus honeſtis perſonis ſupra Saxum (vnde genti ipſius cognomentum inditum ſcripſimus) magna claritate ſplendentem, manuq; candidum vexillum vrſina inſignitum branca præferentem, viſibiliter apparuiſſe. Res & ſermone omnium, & ſcriptis multorum celebrata: ſed, ò imprudentiam! nomina teſtium, quos & ipſos tam præclara viſio beâſſet, memoriæ à ſcriptore nullo tradita.

Sanationes, quas Dominus ad interceſſionem fidelis Serui ſui Nic. miraculoſè operatus eſt: principiò cùm publicas in tabulas, tum in Album Saxolenſe fuſim relatæ; exin breuiter à Lupulo traditæ.

CAP. XIX.

1. *Episc. pedis recuperat sanitatem.*

BENEDICTVS Lausannensis Ecclesiæ Pontifex, acerbo totius cruris pedisq; dolore vehementer afflictus, ita etiam vt deficientibus medicis, illius officio nequaquam vti liceret, amicorum consilio Vnderualdensi huic Nicolao nostro votum nuncupat. Quod vbi primum protulisset, lenito statim morbo equum conscendit, atq; in Vnderualdiam plenus spei proficiscitur: mira auditu res. Vix templo Saxlensi ægrum intulerat pedem, cùm ab omni protinus languore liberatur.

2. *Sacerdos calculosus sanatur.*

BERTHOLDVS Feer Ecclesiæ B. Mariæ in Silua tenebricosa, vulgò Einsidlen, plebanus, calculi stranguriæq; vitio quatuordecim continuas hebdomadas ægerrimè in grabato laborans; cùm iam de vita illius cuncti frustratis remedijs desperassent, Vnderualdij se Nicolai committit patrocinio: quod etiam proximè insequuta nocte, ingentis lapidis, multæq; arenæ per vrinam emissione, liberaliter expertus est. Vnde & paucis diebus pòst in Saxlensium æde sanus saluusq; comparuit, tam insignis miraculi testis.

3. *Cæco lumen restituitur.*

NICOLAVS ab EinWil ciuis Vnderualdens. quinq; cõtinuos dies omninò cæcus, ad beati viri tumulum à vicinis deducitur; fusaq; ibidẽ multa ad DEVM & famulũ eius Nicolaum oratione, cæcus in paternam domum reuertitur. Sequenti porrò nocte è somno voce quadam excitus, lumina quàm prius vnquam babuisset clariora recepit.

4. *Miseræ menstruosæ subuenitur.*

ELIZABETHA Elerin fæmina Noribergensis, annis quatuordecim menstrui profluuio incessanter exhausta, eousq; naturæ vitio debilitatur, vt & manibus & pedibus vix prona graderetur. Sed vt Nicolai se commendasset precibus, subleuato morbo ad sepulchrum eius properans, integram sanitatem meruit obtinere.

5. *Vertiginosus conualet.*

IOHANNES Sartor ciuis Eystettensis, tanta capitis vertigine quinque continuis annis oppressus est, vt plano persæpè solo dilaberetur. Vbi verò demùm de VnderualdensiNicolao in mentem venit; bustum eius deuotè quæritans, omnem statim ægritudinem nunquam deinceps reuersuram abijsse persensit.

6. *Despe-*

6. *Desperatæ redditur sanitas.*

MARGARITA Roibergia Heidelbergensis, à Dominico natali adusq; Sextilis exitum lecto decumbens, atro totius cruris pedisq; morbo ita infecta fuit, vt fusa super illud guttatim aqua candentis instar ferri vaporaret. Vnde & à cunctis desolata medicis, ad Nicolai nostri sepulchrum auxilia se diuina promittit imploraturam; emissoq; statim voto conualescit, & quod pollicita fuerat, absq; cunctatione integra sanaq; persoluit.

7. *Intoxicatus liberatur.*

PETRVS in Saal Sedunensis, veneno apud Gallos grauiter infectus, continuò ita intumuit, vt rupta diplois vtrisq; sub alis dissiliret. Qui mox omnipotentis DEI auxilium per huius Nicolai suffragia inuocás, atq; illius tumulum se aditurum promittens, lethale virus ore, naribus, auribus, vmbilico, alijsq; locis actutùm euomuit. Quarè priori restitutus sanitati, quod ferè moribundus deuouerat, incunctanter est exequutus.

8. *Valetudinarius morbo eripitur.*

AB ineunte Sextili Conradus Scheuberus Claronensis, dirissimo correptus mor-

bo adeò torquebatur, vt nec os, nec oculos, tam pernox quàm etiam perdius ejulans, præ nimio dolore occludere posset. Cumq; eo languore totum annum, emortuis artubus, & adesa carne, atq; putrefacta iam in tergo cute, ægerrimè transegisset; Nicolai tandem nostri se offert patrocinio; pollicens etiam recepta valetudine se illius monumenta quàm citissimè quæsiturum. Quapropter immutata mox consuetudine, totius noctis somnum quietius captans, post triduum grabato exsurgit; solidatisq; deinde menstruo tempore membrorum compagibus, sustentaculis vtrinq; fulcitus, iter in Vnderualdiam, solo comitatus adulescẽtulo, arripit: vbi effusa ad beati viri tumulum oratione, sanus & integer, dimissis quibus venerat crucibus, ad sua repedauit.

9. *Morbus comitialis pellitur.*

VDALRICVS Molitor ciuis Furstenbergius, in vigilia Pentecostes anni M. CCCC. XCIII. ad Vnderualdij Nicolai tumbam deueniens, certò asseuerabat; se inde à decenio ipsum Nicolaum superstitem conuenisse, ibiq; post multa amica colloquia alterum alteri fidem dedisse, quòd velint toto vtriusq; vitæ curriculo mutuis se precibus DEO cõmendare. Nunc autem sibi filiam esse, quæ atroci epilepsiæ morbo fuerit op-

pressa:

pressa; vnde & ipse defuncti iam Nicolai promissis ad mentem reuocatis, fidentius eius opem implorârit, continuoq́; se Iuuenculæ salute persenserit exauditum.

10. *Surdus aurium vsum recuperat.*

PORRO Henrici Zwyssenbach ex Sibenthal Bernatis filius decennis, toto anno & amplius omninò surdus, Nicolai etiam patrocinio commissus, & ad sepulchrum eius per genitorem deductus, integerrimè curatus est.

11. *Cæca lumen recipit.*

QVIN & Michaëlis Weybel ciuis Sedunēsis filia, duodecim septimanis penitus cæca, inuocato Nicolai nostri auxilio, visum perfectè recepit; paucisq́; diebus pòst, ad ipsius bustum miraculi cum patre testis apparuit.

12. *Calculosus liberatur.*

MARGARITA Würtzin Tigurina filium calculi morbo, toto quidem anno grauiter, at extremos octo continuos dies lethaliter decumbentē ad Nicolai sepulchrum, cum munusculi cuiuspiam oblatione deuouit. Quapropter sequenti mox nocte puer egestione lapidis, fabæ magnitudinem adæquantis, integre conualuit.

13. *Sa-*

13. *Sanationum cumulus.*

SEXCENTA eius generis cùm in Albo Saxl. tum apud Dn. Cysatum habentur miracula; quorum nonnulla in Germanica nostra editione posita, breuitatis hîc causa omisimus. Et possumus reuerà cum Lupulo demùm inferre: Vt summatim tandem concludam, vix auditu credibile videtur, quot aut quantis indies miraculis felix ille Pater fulgeat; cum penè nullum morbi genus per illius suffragia non curetur; maximè verò febricitantes (quibus & herniosos ruptosq; annumeramus) illîc exaudiri quotidiè, votisq; potiri suis, tàm Sacerdoti, quàm etiam ipsius Ecclesiæ in Saxlen vniuerso gregi constat.

F. Vdalrici mors; monumenta Nicolai, eiusq́ translatio. CAP. XX. §. I.

CÆTERVM, Vdalricus ille Eremita bis nobilis, videns dulcissimo se Nicolai priuatum consortio, orbefacti instar turturis, sub rupe sedet sua. DEOq; inibi fideliter seruiens supremam vitæ opperitur horulam. Quadriennium mensesq; tres vir pius à Nicolai transitu superuixerat, cùm ipso S. Corporis Christi die decedit, & in Templo parochiali Kerns sepelitur.

Veneranda

Veneranda facie homo, mediocri ſtatura, capite cano, barba lata, denſa & prolixa; corpore naturâ obeſo, ſed pallore ac macie ob ieiunia affecto. Tunica vtebatur, quali Nicolaus; quæ in Kernſiana æde ſuſpenſa viſitur: nudus pedes, caput villoſo opertus pileolo. Poſt obitum claruiſſe dicitur miraculis. Monumento eius lapideo, atq; in formam aræ extructo, inciſa hæc leguntur verba. [Hîc ſepultus iacet Frater Vdalricus, qui obijt feliciter anno M. CCCC. XCI.]

2. Anno proximè inſequuto, id eſt, XCII. ſupra ſummum ædis Saxlenſis altare, Patronorum iuxta ſtatuas picta eſt imago tricubitalis B. Patris noſtri Nicolai, manu magnum geſtantis Roſarium. Eadem tempeſtate in S. Nicolai Oratorio (cuius ſuprà meminimus, cap. 2. §. 2.) ad ipſiuſmet S. Antiſtitis aram pictæ ſunt inter alias Diuorum icones, Fratrum Nicolai & Vdalrici effigies; æquè tenentium manibus roſaria. Quæ vtiq; picturæ clarè docent, vtrumq; Eremitam permagni id tempus fuiſſe tum nominis tum meriti.

3. Quandoquidē verò Sacellum Nicolai in eremo Ranfft aduentantes quotidiè peregrinos accolaſque minimè capiebat; quippè cuius longitudo pedes. XXVIII. latitudo XVIII, non excedebat: eapropter

anno

anno Iubilæi M. D. ac sequenti triennio, in eadem conualle haud procul à sacello veteri (quod hodieq; manet) fabrefacta est Ædes noua & elegans, longa pedes LXX. lata XXXIII. quæ ob aquarum frequentiam lociq; incommoditatem fieri capacior vix potuit. Et maturius fuisset erecta, nisi annis præcedentibus inter Sueuos Heluetiosq; bellum incidisset. Tenet fama, structuræ huius sedem ab ipso Nicolao, quòd ei se ibidem beatissima Virgo obtulisset, determinatam. Odèum habet fornice speciosissima. Altari summo superimposita visuntur simulacra Diuorum quina bicubitalia, mirè scitè & perbenè facta; in quibus etiam illud B. Nicolai est, pro vera eius effigie semper habitum. Templum autem totum cum ornatu suo non tam Siluanorum sumptibus exædificatum est, quàm piorum aduenarum donis; in quibus tamen Reuerendis. D. Matthæi Schineri Episc. Sedunensis (cui Henricus Lupulus per id tempus Nicolai nostri dicârat Historiam) longè enituit liberalitas. Cooptatus posteà is princeps est in senatum Cardinalium, anno M. D.IX. cuius laudem eximiam vide apud Paulum Iouium, Hist. tom. 1. lib. 11. Atq; id sanè delubrum vt est sanctæ DEI Ecclesiæ ornamẽto, ita maximè Anachoretæ nostri laudem cumulat, famam illustrat, san-

ctitatem

ctitatem contestatur. Quò spectant etiam, quæ deinceps traduntur.

4. Anno M. D. XIII. in templo Saxlensi erectum est ad summi Altaris dexterum latus, propitiatorium nouum, hoc est, venerabilis Sacramenti tabernaculum, idq; ex aduenarum donis. Lapideum est opus, artificio cuiusdam statuarij Basileensis affabrè elaboratum. Surgit in altitudinem ad viginti pedes: cultum venustis aliquot Diuorum iconibus, quas inter beati quoque Nicolai visitur, tenentis manu rosarium. Anno dein M. D. XVI. in vrbe eadem, ex donis peregrinorum, facta est in vsum Ecclesiæ Saxlensis [redacted] siue ca- Hiero-
psa argentea, circumferendo SS. Euchari- theca
stiæ mysterio accommodata; pondo, forma atq; opere incredibili: Binis alta cubitis; ornata nouem bellissimis quà Angelorum quà Sanctorum sigillis argenteis inauratis: in quibus Nicolai etiam nostri effigies non sine pulchello continetur rosariolo. Rectè sanè ponebatur ad sancta DEI altaria, & Sacramentorũ vasa, imago eius, cui solo Altaris Sacramento vitam tamdiu prorogârat DEVS.

5. Porrò, cum per B. Viri merita innumera fierent signa & miracula, æquum fidelibus est visum, vt corpus eius humili eatenus loco conditum, ad paulò altiorem hono-

honorificè transferretur. Itaque anno M.D.XVIII. die S. Benedicto Abbati sacra côuenerunt in SaxlenPontifexLausannensis Benedictus de Monte Ferrando, totusq; Vnderualdens. clerus. Hi patefactâ tumbâ reliquias sacras in loculū nouū quernumq; reuerenter posuerunt, laminisq; ferreis obfirmârunt. Moxq; eodem loci, vbi sepulchrum prius fuerat, excitatum est instar altaris monumentum, è saxo Lucernensi solido magnificè excisum cœlatumq;. Intra id reponitur primum veteris sarcophagi operculum lapideum, cui incisam diximus Viri DEI effigiem: huic sacra adduntur ossa, & in capsula Episcopi Lausannensis literæ; quæ quid contineant, nobis incompertum. Clauditur demum monumentum, superimposita ingentis saxi mole, & augusta Nicolai nostri sancti, rosarium manu ferentis, statua; cum inscriptione. [FRATER NICOLAVS DE SAXO, RELICTA VXORE AC LIBERIS, ABIIT IN EREMVM; DEO SERVIVIT SEMIDEVIGINTI ANNIS, SINE CORPORALI CIBO; OBIIT DIE SANCTI BENEDICTI, ANNO DOMINI, M.CCCC.LXXXVII.] Communitur tumulus Cancellis ferreis: & septem lampades, diu noctuq; ad sacrum pignus collucent.

6. Sed jam audi rem, quæ sub hanc Nicolai

colai translationem accidit prodigiosa nimis, atq; alta consideratione digna. Nempè eademmet tempestate, qua Prophetæ Dei ossa veneranda apud Saxlenses è puluere eleuantur, ecce tibi apud Saxones prodeunt ab inferis Pseudapostolorum sacrilegia, errores, impietates, blasphemiæ, sectæ, schismata, rebelliones, turbæ, hæreses. Quæ mala malorum omnium maxima sancti olim Prophetæ & Apostoli, nec non innumeri alij Dei homines disertis sæpe prænunciârunt verbis; nouissimè verò Vnderualdensis noster Nicolaus, quasi digito commonstrauerat. Vnde & tanta vaticiniorum eius adimpletio, grande fuit eo tempore miraculum.

De B. Nicolao testimonia Exterorum. Cap. XXI.

QVo loco Eremita hic noster etiam apud exteros (nullo scilicet Heluetijs adstrictos fœdere) sit fueritq; semper habitus, & passim occurrit superiùs, & maximè in hoc capite demonstratur.

1. Primùm igitur Iohannes Trithemius celeberrimus ille Cœnobij Spanheimensis Abbas, in Chronico suo, describens annum M. CCCC. LXXXVII. tale Nicolao

tribuit teſtimonium. [Hoc anno, inquit,
*21. * XXV. die menſis Martij, obijt Nicolaus
ille famoſus Eremita, in pago Suitenſium
ſiue Suicerorum, non longè ab oppido Lucerna, in ſolitudine vaſta; qui multis annis in magna paupertate, humilitate, patientia, & SANCTITATE, Domino in eadem Eremo ſtrenuè ſeruiuit ſolitarius, & ante mortem ſuam per annos Viginti continuò ſine Cibo corporali vixit; quemadmodum hoc EPISCOPI CONSTANTIENSIS, in cuius Parochia morabatur, & aliorum complurium fide dignorum teſtimonio compertum habemus. Spiritum quoq; Prophetiæ habuit, & nonnulla genti ſuæ (quæ poſtea contigerunt) futura prædixit. Magnus ad eum, etiam ex remotis regionibus, peregrinorum fiebat concurſus; quoniam non procul à monaſterio B. Mariæ ſemper Virginis Eremitarum, eius manſio fuit. Hic homo DEI nobis ſuo tempore miraculum fuit: qui cum eſſet omnium literarum penitus ignarus, intellectu tamen ſcripturarum mirabili ſubtilitate vigebat, dabatq; ad interrogata quorumlibet eruditorum reſponſa, non ſecus ac ſanctus ille Antonius Eremita, Philoſophus doctiſsimus, quondam ſine literis reddidiſſe fertur: quáquam non omnes paſsim ad colloquium ſuum admittebat, niſi quos cognouiſſet diuino

uino ſpiritu ad loquendum concitari: deni-que MIRACVLIS fertur coruſcaſſe.] Hæc Trithemius. Qui & Homil. 15. de abſt. & jeiunio Monachorum, talia de illo infert. [Ecce, annus agitur viceſimus, ex quo fa-moſus ille Nicolaus Suitenſis ſolitudinem ingreſſus, cibum non ſumpſit humanum. Omnibus notiſsima loquor; nec hominem in Germania viuere puto, qui famam huius Miraculi non audiuerit, &c.] Nec verò ma-gnificentius hæc Author, quàm verius.

2. Vidimus portò ſuprà cap. 11.§.5.quid in temporum faſciculo Argentoratenſes ei tribuerint: quòd nimirùm magna humi-litate SOLO Corpore Dominico ſingulis menſibus refectus, in longos annos corpo-reo ſine cibo vixerit.] Breue, at magni mo-menti teſtimonium, quod mihi certè inſtar omnium.

3. Iam verò Noribergenſes, Tubingen-ſes, Colonienſes quid? Permultùm ſanè. Equidem anno M. CCCC. XCIII. id eſt, ſexto à deceſſu Viri DEI anno, Noribergæ typis prodijt Latinè pariter & Germanicè Opus chronicum valdè eximium, quod vulgò Noribergicum appellant, ab Hart-manno Schedelo I.V.Doctore, alijsq; non-nullis vrbis eiusdem ciuibus confectum. Atque in eo Opere, vbi deſcribitur annus M. CCCC. LXXX. perhonorifica Nicolai

nostri fit mentio. Quem locum Iohannes Nauclerus I.V. Doctor, præpositus Tubingensis, Eremitæ nostri æquè contemporaneus, in compendium redactum, suis Chronicis nobilissimis, Agrippinæ Coloniæ approbatis & multoties excusis, hisce inseruit verbis. Generat. 50. fol. 1103. [Apud Suitenses montanos in Alemannia, haud longè à finibus Lucernensium, in loco vastæ solitudinis, homo senex solitariam vitam & abstinentissimam hoc tempore degebat. QVI PER ANNOS VIGINTI SINE CORPORALI CIBO VIXIT; quem Fratrem Nicolaum appellabant. Habebat vxorem & liberos, à quibus secessit ob frugem melioris vitæ. Vir corpore aridus & exhaustus, sola cute neruisque & ossibus compactus. HIC HOMO QVASI COELESTEM VITAM EGIT IN TERRIS, immaculatam absq; sorde: quamuis nonnulli iniqui iudices aliorsum ac deceat, interpretati fuerint. Sed mirum, cur virum calumnientur, qui longam vitam in arctissima paupertate & solitudine duxit; in abstinentia extrema & humilitate perseuerans: qui nihil appetiuit, qui nulli iniurius fuit, qui auaritiam calcauit, honores spreuit, nullum superbiæ fomitem ostendit: OPTIME DE FIDE SENTIENS. Paucorum verborum cum esset, ad interrogata tamen salubria

semper

ſemper & conſolatoria reſpondit, ita quòd raró quiſquam ab eo non ædificatus abſceſſit. Is igitur BONVS, IVSTVS ac SANCTVS à bonis ſemper eſt habitus. Sciebat ſe mortali culpa liberum, bonis operibus ac contemplationibus intentum. Indicauit hoc perpetua hominis alacritas atque lætitia, quem nemo mœſtum vidit, ſed vultu ſemper eodem. Per ANTISTITEM quoque CONSTANTIENSEM APPROBATVS; ad cuius præceptum tres particulas panis, tanquam OBEDIENTIAE FILIVS comedit, quas cum difficultate deglutiuit. Tandem ſenio & viribus deficiens, eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopor. Sepultus eſt in Eccleſia ſui paſtoris, cum opinione ſanctitatis.] Hæc Nauclerus: quæ apud Noribergenſes ita finiunt. [Sepultus in Eccleſia ſui paſtoris NON SINE MIRACVLIS quieſcit: qui & finitimis populis nonnulla VATICINIA prædixit.

4. Quin Eremitarum noſtrorum fama altiſsimis ſuperatis Alpibus, in mediam quoq; Italiam penetrauit. Nam Bonifacius Simoneta Cornu Abbas, Nicolao noſtro coæuus, Epiſtolarum ſuarum lib. 3. epiſt. ad Nicolaum Palmerium, ſic ſcribit. [Vir probus Mediolanenſis, qui Donatus nuncupatur, qui per orbem ad lapides preciosos ſæpè vagatur, duo præmiſsis mirabiliora

biliora addit: ſcilicèt, quòd in Germania (eſt autem Heluetia Germaniæ pars, quemadmodum Longobardia Italiæ) temporibus noſtris Eremita (Nicolaus) antro maxima obſeruatione incluſus, per Viginti annos iam elapſos non comedit: tum ab illo alium (Vdalricum) non longè diſtare, ſingulis diebus tres exiguos globulos è nucleis perſicorum edentem aſſerit.] Hæc Simoneta. Excuſum eſt illud Epiſtolare volumen Baſileæ, anno M.D.IX.

5. Ad exterorum teſtimonia & illud quoque pertinere videtur. Anno circiter M.D.LXX. in templum Saxlenſe venit, atq; ad ſepulchrum B. Nicolai mira animi deuotione adorauit, beatiſsimus Vir Carolus Borromæus Card. & Archiep. Mediolanenſis: qui ex ea hora totum ad Heluetios adjecit animum, factus eorum temporaneus primùm, dein verò vbi mortalem exutus clamydem in B. Nicolai complexus venit, æternus fautor ac patronus. Res ipſa loquitur, nec vlla eget probatione.

6. Per id tempus Adamus Valaſſerus Dilinganus, vir planè doctus ac pius, in vſum Germanæ pietatis multos pietiſsimos atq; elegantiſsimos Tractatus Germanicè edidit; atq; inter alios etiam Martyrologium ſacrum, cum præfatione & caſtigatione nominatiſsimi è Societate IESV Theologi

Petri

Petri Canisij; vnde & factum, vt illud hodiè non tam Valasseri, quàm Canisij Martyrologium vulgò vocitetur. Quo quidem in Opere ad XXI. Martij tale Nicolao nostro tribuitur testimonium. [Item beata (inquit) memoria Fratris Nicolai Anachoretæ Vnderualdensis Heluetij, qui cum consensu vxoris suæ, domesticis rebus mūdoq; relictis, vitam abstractissimam & religiosissimam per viginti penè annos sine humano cibo ac potu vixit; spiritum Propheticum habuit; Miraculis quoq; post obitum clarus, quiescit in templo parochiali Saxlen. Obijt anno M. CCCC. LXXXVII.] Hæc Martyrologium.

7. Taceo Eremitæ nostri mentionem in vulgaribus etiam probatisq; reperiri fastis: maximè tamen in Calendario Romano, per celeberrimum virum Gilbertum Genebrardum Theologum Parisiensem, diuinarum Hæbraicarumq; literarum Professorem regium Psalmis Dauidicis, ab eo egregiè illustratis, præfixo, subq; annum M.D. LXXXII, Parisijs excuso.

8. Quin & annis superioribus in ipsa vrbe Roma publicè prostare visæ sunt imagines Eremitæ huius, arte Belgica adumbratæ, cum tali subscriptione.

Nicoleos hic est, impransus & incœnatus,
Qui solus quinas vixit Olympiadas:

bo adeò torquebatur, vt nec os, nec oculos, tam pernox quàm etiam perdius eiulans, præ nimio dolore occludere posset. Cumq; eo languore totum annum, emortuis artubus, & adesa carne, atq; putrefacta iam in tergo cute, ægerrimè transegisset; Nicolai tandem nostri se offert patrocinio; pollicens etiam recepta valetudine se illius monumenta quàm citissimè quæsiturum. Quapropter immutata mox consuetudine, totius noctis somnum quietius captans, post triduum grabato exsurgit; solidatisq; deinde menstruo tempore membrorum compagibus, sustentaculis vtrinq; fulcitus, iter in Vnderualdiam, solo comitatus adulescẽtulo, arripit: vbi effusa ad beati viri tumulum oratione, sanus & integer, dimissis quibus venerat crucibus, ad sua repedauit.

9. *Morbus comitialis pellitur.*

VDALRICVS Molitor ciuis Furstenbergius, in vigilia Pentecostes anni M.CCCC. XCIII. ad Vnderualdij Nicolai tumbam deueniens, certò asseuerabat; se inde à decẽnio ipsum Nicolaum superstitem conuenisse, ibiq; post multa amica colloquia alterum alteri fidem dedisse, quòd velint toto vtriusq; vitæ curriculo mutuis se precibus DEO comẽdare. Nunc autem sibi filiam esse, quæ atroci epilepsiæ morbo fuerit oppressa:

pressa; vnde & ipse defuncti iam Nicolai promissis ad mentem reuocatis, fidentius eius opem implorârit, continuoq́; se Iuuenculæ salute persenserit exauditum.

10. *Surdus aurium vsum recuperat.*

PORRO Henrici Zwyssenbach ex Sibenthal Bernatis filius decennis, toto anno & amplius omninò surdus, Nicolai etiam patrocinio commissus, & ad sepulchrum eius per genitorem deductus, integerrimè curatus est.

11. *Cæca lumen recipit.*

QVIN & Michaëlis Weybel ciuis Sedunēsis filia, duodecim septimanis penitus cæca, inuocato Nicolai nostri auxilio, visum perfectè recepit; paucisq́; diebus pôst, ad ipsius bustum miraculi cum patre testis apparuit.

12. *Calculosus liberatur.*

MARGARITA Würgin Tigurina filium calculi morbo, toto quidem anno grauiter, at extremos octo continuos dies lethaliter decumbentē ad Nicolai sepulchrum, cum munusculi cuiuspiam oblatione deuouit. Quapropter sequenti mox nocte puer egestione lapidis, fabæ magnitudinem adæquantis, integre conualuit.

13. *Sanationum cumulus.*

SEXCENTA eius generis cùm in Albo Saxl. tum apud Dn. Cyſatum habentur miracula; quorum nonnulla in Germanica noſtra editione poſita, breuitatis hîc cauſa omiſimus. Et poſſumus reuerà cum Lupulo demùm inferre: Vt ſummatim tandem concludam, vix auditu credibile videtur, quot aut quantis indies miraculis felix ille Pater fulgeat; cum penè nullum morbi genus per illius ſuffragia non curetur; maximè verò febricitantes (quibus & herniosos ruptosq; annumeramus) illîc exaudiri quotidiè, votisq; potiri ſuis, tàm Sacerdoti, quàm etiam ipſius Eccleſiæ in Saxlen vniuerſo gregi conſtat.

F. Vdalrici mors; monumenta Nicolai, eiusq́ translatio. CAP. XX. §. I.

CÆTERVM, Vdalricus ille Eremita bis nobilis, videns dulciſsimo ſe Nicolai priuatum conſortio, orbefacti inſtar turturis, ſub rupe ſedet ſua, DEOq; inibi fideliter ſeruiens ſupremam vitæ opperitur horulam. Quadriennium menſesq; tres vir pius à Nicolai tranſitu ſuperuixerat, cùm ipſo S. Corporis Chriſti die decedit, & in Templo parochiali Kerns ſepelitur.

Veneranda

Veneranda facie homo, mediocri ſtatura, capite cano, barba lata, denſa & prolixa; corpore naturâ obeſo, ſed pallore ac macie ob jeiunia affecto. Tunica vtebatur, quali Nicolaus; quæ in Kernſiana æde ſuſpenſa viſitur: nudus pedes, caput villoſo opertus pileolo. Poſt obitum claruiſſe dicitur miraculis. Monumento eius lapideo, atq; in formam aræ extructo, inciſa hæc leguntur verba. [Hîc ſepultus iacet Frater Vdalricus, qui obijt feliciter anno M. CCCC. XCI.]

2. Anno proximè inſequuto; id eſt, XCII. ſupra ſummum ædis Saxlenſis altare, Patronorum iuxta ſtatuas picta eſt imago tricubitalis B. Patris noſtri Nicolai, manu magnum geſtantis Roſarium. Eadem tempeſtate in S. Nicolai Oratorio (cuius ſuprà meminimus, cap. 2. §. 2.) ad ipſiuſmet S. Antiſtitis aram pictæ ſunt inter alias Diuorum icones, Fratrum Nicolai & Vdalrici effigies; æquè tenentium manibus roſaria. Quæ vtiq; picturæ clarè docent, vtrumq; Eremitam permagni id tempus fuiſſe tum nominis tum meriti.

3. Quandoquidē verò Sacellum Nicolai in eremo Ranfft aduentantes quotidiè peregrinos accolasque minimè capiebat; quippè cuius longitudo pedes. XXVIII. latitudo XVIII, non excedebat: eapropter

anno

anno Iubilæi M. D. ac sequenti triennio, in eadem conualle haud procul à sacello veteri (quod hodieq; manet) fabrefacta est Ædes noua & elegans, longa pedes LXX. lata XXXIII. quæ ob aquarum frequentiam lociq; incommoditatem fieri capacior vix potuit. Et maturius fuisset erecta, nisi annis præcedentibus inter Sueuos Heluetiosq; bellum incidisset. Tenet fama, structuræ huius sedem ab ipso Nicolao, quòd ei se ibidem beatissima Virgo obtulisset, determinatam. Odèum habet fornice speciosissima. Altari summo superimposita visuntur simulacra Diuorum quina bicubitalia, mirè scitè & perbenè facta; in quibus etiam illud B. Nicolai est, pro vera eius effigie semper habitum. Templum autem totum cum ornatu suo non tam Siluanorum sumptibus exædificatum est, quàm piorum aduenarum donis; in quibus tamen Reuerendiss. D. Matthæi Schineri Episc. Sedunensis (cui Henricus Lupulus per id tempus Nicolai nostri dicârat Historiam) longè enituit liberalitas. Cooptatus posteà is princeps est in senatum Cardinalium, anno M. D.IX. cuius laudem eximiam vide apud Paulum Iouium, Hist. tom. 1. lib. 11. Atq; id sanè delubrum vt est sanctæ DEI Ecclesiæ ornaméto, ita maximè Anachoretæ nostri laudem cumulat, famam illustrat, san-

ſtitatem conteſtatur. Quò ſpectant etiam, quæ deinceps traduntur.

4. Anno M. D. XIII. in templo Saxlenſi erectum eſt ad ſummi Altaris dexterum latus, propitiatorium nouum, hoc eſt, venerabilis Sacramenti tabernaculum, idq; ex aduenarum donis. Lapideum eſt opus, artificio cuiusdam ſtatuarij Baſileenſis affabrè elaboratum. Surgit in altitudinem ad viginti pedes: cultum venuſtis aliquot Diuorum iconibus, quas inter beati quoque Nicolai viſitur, tenentis manu roſarium. Anno dein M. D. XVI. in vrbe eadem, ex donis peregrinorum, facta eſt in vſum Eccleſiæ Saxlenſis [redacted] ſiue capſa argentea, circumferendo SS. Euchariſtiæ myſterio accommodata; pondo, forma atq; opere incredibili: Binis alta cubitis; ornata nouem bellisſimis quà Angelorum quà Sanctorum ſigillis argenteis inauratis: in quibus Nicolai etiam noſtri effigies non ſine pulchello continetur roſariolo. Rectè ſanè ponebatur ad ſancta Dei altaria, & Sacramentorũ vaſa, imago eius, cui ſolo Altaris Sacramento vitam tamdiu prorogârat Devs.

Hiero-theca

5. Porrò, cum per B. Viri merita innumera fierent ſigna & miracula, æquum fidelibus eſt viſum, vt corpus eius humili eatenus loco conditum, ad paulò altiorem hono-

colai translationem accidit prodigiosa nimis, atq; alta consideratione digna. Nempè eademmet tempestate, qua Prophetæ DEI ossa veneranda apud Saxlenses è puluere eleuantur, ecce tibi apud Saxones prodeunt ab inferis Pseudapostolorum sacrilegia, errores, impietates, blasphemiæ, sectæ, schismata, rebelliones, turbæ, hæreses. Quæ mala malorum omnium maxima sancti olim Prophetæ & Apostoli, nec non innumeri alij DEI homines disertis sæpe prænunciârunt verbis; nouissimè verò Vnderualdensis noster Nicolaus, quasi digito commonstrauerat. Vnde & tanta vaticiniorum eius adimpletio, grande fuit eo tempore miraculum.

De B. Nicolao testimonia Exterorum. CAP. XXI.

QVo loco Eremita hic noster etiam apud exteros (nullo scilicet Heluetijs adstrictos fœdere) sit fueritq; semper habitus, & passim occurrit superiùs, & maximè in hoc capite demonstratur.

1. Primùm igitur Iohannes Trithemius celeberrimus ille Cœnobij Spanheimensis Abbas, in Chronico suo, describens annum M. CCCC. LXXXVII. tale Nicolao

tribuit testimonium. [Hoc anno, inquit,
*21. * XXV. die mensis Martij, obijt Nicolaus
ille famosus Eremita, in pago Suitensium
siue Suicerorum, non longè ab oppido Lucerna, in solitudine vasta; qui multis annis in magna paupertate, humilitate, patientia, & SANCTITATE, Domino in eadem Eremo strenuè seruiuit solitarius, & ante mortem suam per annos Viginti continuò sine Cibo corporali vixit; quemadmodum hoc EPISCOPI CONSTANTIENSIS, in cuius Parochia morabatur, & aliorum complurium fide dignorum testimonio compertum habemus. Spiritum quoq; Prophetiæ habuit, & nonnulla genti suæ (quæ postea contigerunt) futura prædixit. Magnus ad eum, etiam ex remotis regionibus, peregrinorum fiebat concursus; quoniam non procul à monasterio B. Mariæ semper Virginis Eremitarum, eius mansio fuit. Hic homo DEI nobis suo tempore miraculum fuit: qui cum esset omnium literarum penitus ignarus, intellectu tamen scripturarum mirabili subtilitate vigebat, dabatq; ad interrogata quorumlibet eruditorum responsa, non secus ac sanctus ille Antonius Eremita, Philosophus doctissimus, quondam sine literis reddidisse fertur: quã-quam non omnes passim ad colloquium suum admittebat, nisi quos cognouisset diuino

uino ſpiritu ad loquendum concitari: denique MIRACVLIS fertur coruſcaſſe.] Hæc Trithemius. Qui & Homil. 15. de abſt. & jeiunio Monachorum, talia de illo infert. [Ecce, annus agitur viceſimus, ex quo famoſus ille Nicolaus Suitenſis ſolitudinem ingreſſus, cibum non ſumpſit humanum. Omnibus notiſsima loquor; nec hominem in Germania viuere puto, qui famam huius Miraculi non audiuerit, &c.] Nec verò magnificentius hæc Author, quàm verius.

2. Vidimus portò ſuprà cap. 11.§.5. quid in temporum faſciculo Argentoratenſes ei tribuerint: quòd nimirùm magna humilitate SOLO Corpore Dominico ſingulis menſibus refectus, in longos annos corporeo ſine cibo vixerit.] Breue, at magni momenti teſtimonium, quod mihi certè inſtar omnium.

3. Iam verò Noribergenſes, Tubingenſes, Colonienſes quid? Permultùm ſanè. Equidem anno M. CCCC. XCIII. id eſt, ſexto à deceſſu Viri DEI anno, Noribergæ typis prodijt Latinè pariter & Germanicè Opus chronicum valdè eximium, quod vulgò Noribergicum appellant, ab Hartmanno Schedelo I.V.Doctore, alijsq; nonnullis vrbis eiusdem ciuibus confectum. Atque in eo Opere, vbi deſcribitur annus M. CCCC. LXXX. perhonorifica Nicolai

nostri fit mentio. Quem locum Iohannes Nauclerus I.V. Doctor, præpositus Tubingensis, Eremitæ nostri æquè contemporaneus, in compendium redactum, suis Chronicis nobilissimis, Agrippinæ Coloniæ approbatis & multoties excusis, hisce inseruit verbis. Generat. 50. fol. 1103. [Apud Suitenses montanos in Alemannia, haud longè à finibus Lucernensium, in loco vastæ solitudinis, homo senex solitariam vitam & abstinentissimam hoc tempore degebat. QVI PER ANNOS VIGINTI SINE CORPORALI CIBO VIXIT; quem Fratrem Nicolaum appellabant. Habebat vxorem & liberos, à quibus secessit ob frugem melioris vitæ. Vir corpore aridus & exhaustus, sola cute neruisque & ossibus compactus, HIC HOMO QVASI COELESTEM VITAM EGIT IN TERRIS, immaculatam absq; sorde: quamuis nonnulli iniqui iudices aliorsum ac deceat, interpretati fuerint. Sed mirum, cur virum calumnientur, qui longam vitam in arctissima paupertate & solitudine duxit; in abstinentia extrema & humilitate perseuerans: qui nihil appetiuit, qui nulli iniurius fuit, qui auaritiam calcauit, honores spreuit, nullum superbiæ fomitem ostendit: OPTIME DE FIDE SENTIENS. Paucorum verborum cum esset, ad interrogata tamen salubria

ſemper & conſolatoria reſpondit, ita quòd raró quiſquam ab eo non ædificatus abſceſſit. Is igitur BONVS, IVSTVS ac SANCTVS à bonis ſemper eſt habitus. Sciebat ſe mortali culpa liberum, bonis operibus ac contemplationibus intentum. Indicauit hoc perpetua hominis alacritas atque lætitia, quem nemo mœſtum vidit, ſed vultu ſemper eodem. Per ANTISTITEM quoque CONSTANTIENSEM APPROBATVS; ad cuius præceptum tres particulas panis, tanquam OBEDIENTIAE FILIVS comedit, quas cum difficultate deglutiuit. Tandem ſenio & viribus deficiens, eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopor. Sepultus eſt in Eccleſia ſui paſtoris, cum opinione ſanctitatis.] Hæc Nauclerus: quæ apud Noribergenſes ita finiunt. [Sepultus in Eccleſia ſui paſtoris NON SINE MIRACVLIS quieſcit: qui & finitimis populis nonnulla VATICINIA prædixit.

4. Quin Eremitarum noſtrorum fama altiſsimis ſuperatis Alpibus, in mediam quoq; Italiam penetrauit. Nam Bonifacius Simoneta Cornu Abbas, Nicolao noſtro coæuus, Epiſtolarum ſuarum lib. 3. epiſt. ad Nicolaum Palmerium, ſic ſcribit. [Vir probus Mediolanenſis, qui Donatus nuncupatur, qui per orbem ad lapides precioſos ſæpè vagatur, duo præmiſsis mira-

biliora addit: ſcilicèt, quòd in Germania (eſt autem Heluetia Germaniæ pars, quemadmodum Longobardia Italiæ) temporibus noſtris Eremita (Nicolaus) antro maxima obſeruatione incluſus, per Viginti annos iam elapſos non comedit; tum ab illo alium (Vdalricum) non longè diſtare, ſingulis diebus tres exiguos globulos è nucleis perſicorum edentem aſſerit.] Hæc Simoneta. Excuſum eſt illud Epiſtolare volumen Baſileæ, anno M. D. IX.

5. Ad exterorum teſtimonia & illud quoque pertinere videtur. Anno circiter M. D. LXX. in templum Saxlenſe venit, atq; ad ſepulchrum B. Nicolai mira animi deuotione adorauit, beatiſsimus Vir Carolus Borromæus Card. & Archiep. Mediolanenſis: qui ex ea hora totum ad Heluetios adjecit animum, factus eorum temporaneus primùm, dein verò vbi mortalem exutus clamydem in B. Nicolai complexus venit, æternus fautor ac patronus. Res ipſa loquitur, nec vlla eget probatione.

6. Per id tempus Adamus Valaſſerus Dilinganus, vir planè doctus ac pius, in vſum Germanæ pietatis multos pietiſsimos atq; elegantiſsimos Tractatus Germanicè edidit; atq; inter alios etiam Martyrologium ſacrum, cum præfatione & caſtigatione nominatiſsimi è Societate IESV Theologi

Petri

Petri Canisij: vnde & factum, vt illud hodiè non tam Valasseri, quàm Canisij Martyrologium vulgò vocitetur. Quo quidem in Opere ad XXI. Martij tale Nicolao nostro tribuitur testimonium. [Item beata (inquit) memoria Fratris Nicolai Anachoretæ Vnderualdensis Heluetij, qui cum consensu vxoris suæ, domesticis rebus mũdoq; relictis, vitam abstractissimam & religiosissimam per viginti penè annos sine humano cibo ac potu vixit; spiritum Propheticum habuit; Miraculis quoq; post obitum clarus, quiescit in templo parochiali Saxlen. Obijt anno M. CCCC. LXXXVII.] Hæc Martyrologium.

7. Taceo Eremitæ nostri mentionem in vulgaribus etiam probatisq; reperiri fastis: maximè tamen in Calendario Romano, per celeberrimum virum Gilbertum Genebrardum Theologum Parisiensem, diuinarum Hæbraicarumq; literarum Professorem regium Psalmis Dauidicis, ab eo egregiè illustratis, præfixo, subq; annum M. D. LXXXII, Parisijs excuso.

8. Quin & annis superioribus in ipsa vrbe Roma publicè prostare visæ sunt imagines Eremitæ huius, arte Belgica adumbratæ, cum tali subscriptione.

Nicoleos hic est, impransus & incœnatus,
Qui solus quinas vixit Olympiadas:

Heluetica cautes, & conscia saxa loquantur,
Quot biberint lachrymas, audierintq́; preces!

Quid Nouatores etiam de Nicolao senserint. CAP. XXII. §. I.

EA virtutis vis ac plulchritudo est, vt in sui admirationem & amorem etiam improbos inuitet. Quarè capitales quoq; vitæ eremiticæ hostes Eremitam nostrum miris extulerunt laudibus. Anno quippè M.D.XXV. Osualdus Molitor, qui & Myconius, Zuinglij discipulus, Vadiani assecla, in suo super nobile illud (cuius suprà meminimus, cap. 11. §. 6.) Henrici Glareani de Heluetia carmen Commentario, edit. Basil. pag. 64. sui velut oblitus, in hunc modum disseruit. Huic est vastæ pius Incola eremi.) Nicolaum significat Eremitam. Hic quidem natione Siluanus, patre Henrico, matre Hemmanna progenitus, DIVINO MONITV eremum intrauit, vxore cum decem liberis, quinq; maribus, & totidem puellis, relicta. Vbi absq; cibo & potu humano * XXI. annos transegit.] Et paulo infrà. [Sepultus iacet apud Siluanos, in pago cui nomen Saxlen. Vir fuit admodum procera statura & formosa: suprà quàm erat satis, macie confectus, vt nihil aliud habere

* XIX.

bere visus sit, quàm cutem ossibus adhærentem. Color erat fuscus; capilli nigri, canitie parsim interspersi. Barba non prolixa, nec multo pilo, sed in medio bifurcata. Oculi apprimè nigri, & quibus terrore quis potuisset OB VENERANDVM FVLGOREM concuti. Colli, gutturisq; venæ, dum loquebatur, non sanguine sed aêre videbantur plenæ. Veste vsus vnica & simplici, ad talos vsq; demissa. Caput semper nudum, & nudi pedes. Vocem edebat virilem, sermonem tardum. Disputans de DEO, videbatur omnia sacrarum literarum secreta esse rimatus, cum tamen ne literam quidem nouerat. Illud addam: Cellulam eius fuisse longam duobus passibus & semis, latam vnius & dimidij, altam vt capite eius summitatem tangeret. Nihil insuper videbas, præter duo humillima scabella, quibus haud dubiè pro ceruicalibus vtebatur. Hæc adscripsimus ob eam causam, quòd hactenus non vidimus adnotata ab his, qui vitam eius viri literis mandarũt: quamuis Henricus LVPVLVS canonicus Bernensis, homo planè doctus, nihil penè omiserit: eius Libellum propediem in lucem dabimus. Nostri Poëtæ (Glareani) parens cum eo loquutus fertur: cum auo Poëtæ ac eius maioribus bello interfuit. Poëta eo anno natus est, quando Nicolaus mo-

ritur. Filium eius consulem vidit Poëta Siluaniæ anno à IESV CHRISTI natali M.D. X. Nicoleos, Attica declinatio est, vt Menele-leos: nam Nicolaus ditrochæus, heroico versui minus apta erat dictio.] Et hæc quidem hactenus ille Molitor.

2. Cæterùm Ioh. Stumphius) in Chronico; sub annum M. D. XLII. in lucē dato; prolixum satis & memorabile de Nicolao nostro habet testimonium. Id Henricus Pantaleon Basileensis, Prosopographiæ Heroum atq; illustrium Germaniæ virorū parte secunda, numero annorum Christi M. CCCC. LXXXVI. hisce complectitur verbis,

FRATER Nicolaus Vnderualdensis Eremita.) Nicolaus ille apud Vnderualdenses Heluetios natus & educatus fuit. Is cū adoleuisset, vxorem duxit, atq; plurimos liberos procreauit. Erat autem INNOCENTIA VITAE insignis; qui (4) stipendijs externorum Principum contemptis, suis laboribus sibi & familiæ victū comparabat. Cùm hac ratione aliquandiu perseuerasset, tandem quorundam fastu offensus secessum quærere, & huius mundi illecebras fugere cogitauit. Itaq; consensu impetrato, VXOREM cum decem liberis reliquit, & se in SOLITVDINEM conferens, supra locum Saxlen exiguam cellam sibi parauit. Habebat

bebat illa in longitudinem passus tres, in latitudinem verò passum cum dimidio; altitudo erat, vt ipse ibidem erectus stare posset. Erat is veneranda facie homo, proceræ staturæ, capillo nigro cum canitie inserta, barba tenui et diuisa, colore castaneo. Veste vtebatur simplici & oblonga; pedibus & capite nudus erat. Is ergò eo in loco PER *XXI. ANNOS MAGNA SANCTITATE ABSQVE VLLO CIBO ET POTV VIXIT; aut saltem (*b*) radicum esu contentus fuit. Eius loci indigenæ aliquoties omnes vias insederunt, & DILIGENTER OBSERVARVNT, num ab aliquo cibum reciperet. Idem etiam SVFFRAGANEVS CONSTANTIENSIS conatus; verùm NIHIL vnquam harum rerum intellexerunt. Nicolaus ille semper ardentioratione DEVM inuocabat, atq; fragilitatem humanæ naturæ superans, solo ferè aêre victitabat. Inter alia semper dicebat: Domine DEVS, me mihi adime, & tibi totum tribue. Homines ad se venientes benignè & læto vultu alloquebatur, atq; eos ad virtutẽ & pietatem adhortatus est. Imprimis autem Heluetiorum Proceres admonebat, vt relictis externis bellis, sese manuum labore atq; pecoribus alendis exercerent, & Regum ac Principum (*c*) stipendia veneno lita contemnerent, ne instar piscium nocenti hamo

*XIX.

mo

mo tandem caperentur. Eam enim militiam DEO & Christianæ charitati esse aduersam. SAEPIVS ETIAM FVTVRA PRAEDICEBAT, atq; Iram DEI vitare docebat. Ita autem in Eremo manebat, vt nihilominus diebus festis parochiam suam Saxlen visitaret, atq; alijs omnib⁹ EXEMPLO esset. Officio autem Diuino finito, statim sese ad suum locum recipiebat, atq; ibidem homines alloquebatur. In eius cella nulla alia supellex erat, quàm duo exigua scabella, quibus forsitan noctu pro puluinari vtebatur. Is cum constanter hoc modo perseuerasset, tandem (d) anno M. CCCC.LXXX VII. mortuus, atq; in parrochiali templo Saxlen sepultus est. Eius memoria apud Heluetios RECENTISSIMA existit, ita vt parentes subinde pias huius viri admonitiones suis filijs & nepotibus meritò inculcent. Hæc Pantaleon ex Stumphio; qui suum ita concludit testimonium. Pia namque monastica ac solitaria vita segregat quidem hominem à mundo, mundiq; improbis illecebris; verùm non ideò excludit eum à dilectione populi DEI, aut sancta Christi Ecclesia. Quapropter Frater Nicolaus, quoad solitarius fuit, suum semper visitauit templum. Alij vitam huius viri copiosius scripsere, vt Henricus Lupulus homo apprimè doctus, & canonicus Bernensis;

ſis; nec non alij plures: ego hîc breuitati ſtudui.] Eatenus Stumphius.

IN PRÆCEDENTIA *Notationes.*

CVm nullus vnquã fuerit vel ſanctiſſimorum Patrum, cuius famæ ac gloriæ virulenti Hæreticorum morſus pepercerint; mirum videbitur nemini, Pantaleonem quoque ac Stumphium Nicolao noſtro affinxiſſe, quæ docere nequeant. Ea autem à nobis ſelecta ſic refelluntur.

a. Qui ſtipendijs externorũ Principũ contemptis.) Scitè. Conſtat Nicolaum totos iam ſeptem annos in eremo agentem omnis cibi ac potus caruiſſe vſu, quando prima Heluetijs donatiua ab exteris miſſa ſunt. Nam anno M. CCCC. LXVII. Nicolaus eremum intrauit, & anno deinde eiusdem ſæculi LXXIV. Ludouicus XI. Galliarum Rex, icto cum Heluetijs fœdere, Principum omnium primus ſtipendia illis elargiri cœpit: teſtibus Etterlino, Simlero, atq; ipſo Stumphio in Chronicis. Quomodo ergò Niclaus ſpretis eiusmodi largitionibus ſibi ſuiſq; comparauit victum laborando?

b. Aut ſaltem radicum eſu contentus fuit) Hanc appendicem includit Stumphius parentheſi, hoc modo. *Ducebat is in eremo hac*

valdè

valdè abstractam, segregatam & sanctam vitam ad XX. annos sine omni corporali cibo ac potu (quidam volunt, eum comedisse radices) volunt quidam, ait. Sed quinam illi, qui id volunt? Nemo certè vir Catholicus. Quis ergò? Quidã Nouatores volunt, ne quid grauius dicam: sed velle eorum nihil est; quod DEVS voluit, id factum est: *Omnia enim quæcunq; voluit Dominus, fecit in cælo & in terra.* Vellent quidem sectarij vt Frater Nicolaus nullum Sacellum, nullum altare, nullum Sacerdotem habuisset; vellent vt nulli vnquam interfuisset Missæ sacræ, vt nunquã confessus fuisset, aut sacramentaliter absolutus; quin vellent, vt sacrosanctam ille Eucharistiam proiectã humi pedibus conculcasset, aut certè Vulcano tradidisset; vellent quoq; vt non solùm radicibus, verùm etiam carnibus vel in ipsa Quadragesima victitasset. At DEVS, *qui gloriosus est in Sanctis suis*, longè voluit aliud: DEVS voluit vt Nicolaus hic, omnibus ac singulis Ecclesiæ sanctæ Romanæ Institutis, consuetudinibus ac præceptis diligentissimè obseruatis, & angelicam in terris ageret vitam, & esca sola pasceretur angelica: nimirùm qua de canit Ecclesia.

Panis angelicus fit panis hominum,
Dat panis cælicus figuris terminum;
O res mirabilis, manducat Dominum
Pauper seruus & humilis.

Hæc

HAEC & multa alia, quæ prudens omitto, voluit DEVS; quin etiam plura volet inposterum. Volet enim, quod ego planè mihi persuadeo, vt beatus noster Nicolaus in extremo mundi die Heluetios suos iudicet, qualiter Sancti Apostoli XII. tribus Israël. Haud enim frustrà valido exercitui prælaturus est vexillum in vita æterna: sup. ca. 5.§.2. teste etiam Lupulo, pag.13. Qua ergò putas fronte Sacramentariorum caput ibi cōparebit? Sed de his satis. Vnum tantū te moneo cordate lector, vt illi Pantaleonis Stumphijq; comento fidem nullam adhibeas, cùm in aperto sit, complures etiam Sectarios illis haudquaquam subscribere. Cernis quippe Osualdum Molitorem nihil prorsus de radicibus inferre, immò nec verbulo aureū illum Glar. versum: *Sacro viuebat Corpore Christi*, taxare ausum. Adhæc Iohannes Heyd ex Dhun Bernensium oppido, in Caio Plinio abs se aucto, editoq; Francofurti apud Ioh. Saur, anno M.DC. part. 1. cap. 2. inter maxima naturæ miracula Nicolaum hunc connumerat; vbi sine cibo omni potuq; vixisse eum affirmans, citat nominatim Ioh. Stumphium & Seb. Francum, eius rei testes; nec tamen radicum meminit. Deniq; nequaquam *innocentia vita & sanctitate magna* (vt loquitur Pantaleon) sed hypocrisi insignis fuit Nicolaus,

laus, si altus radicum esu, noluit nec Suffraganeo Constantiensi, nec suo Confessario, nec cuiquam id hominum reuelare. Quòd si porrò totum ille delusit mundum, valdè profectò mirum est, adeò inauditam fraudem tandiu tegi & occultari potuisse; cùm verissimum sit illud Petrarchæ: *Vt immortalis est veritas, sic fictio & mendacium non durant: simulata illicò patescunt, & magno studio compta cæsaries vento turbatur exiguo, & operosè licet impressus fucus leui sudore diluitur, & argutum quoque mendacium vero cedit, coramq́ pressius intuenti diaphonum est: opertum omne detegitur, abeunt vmbræ, natiuumq́ rebus color manet, & latère diutius magnus est labor: nemo sub aquis diu viuit, erumpat oportet, & frontem quam celabat, aperiat.* Verùm absit, vt de viro sanctissimo quicquam sinistri ob Nouatorum figmenta suspicemur.

c. *Principum stipendia veneno lita.*) Displicuerunt quidem Nicolao fastus, leuitas & luxus, qui donatiua eiusmodi sequi solent: at propterea reges ipse ac principes non insimulauit falsi aut proditionis. Miraris, Lector, aduersariorum ea in re vehementiam? Cognosce res in Gallijs ac Belgio pro Fide catholica gestas: Videbis, vnde ILLAE LACHRYMAE.

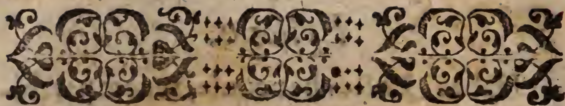
d. *Tandem anno 1487. mortuus.*) Correxi hîc notam annorum, quæ malè ponebatur.

Epilogus.

Epilogus.

Habes, Lector beneuole, incomparabilis Nicolai nostri Acta præcipua; habes Historiæ ipsius fundamenta ac munimenta. Quæ tametsi memorabilia sunt omnia; quinque tamen præ cæteris æterno MARMORI insculpenda: quòd nimirùm à puero pusillo ad extremum halitum vsq; Catholicæ Romanæ pietatis fuerit obseruantissimus: quòd multis continuis Annis à cibo potuque corporeis abstinuerit: quòd interea temporis solo Angelorum pane, caliceq; Domini sustentatus: quòd spiritum habuerit Propheticum: quòd denique multis magnisq; etiam post obitum claruerit Miraculis, &c. Agamus gratias Domino DEO nostro, & gloriemur in laude eius, qui talem nobis huius peregrinationis ducem ac patronum dedit; cuius DOCTRINA & EXEMPLO multa hactenus Animarum millia (quod fidenter credimus) in semita veritatis seruata sunt; teste etiam vel tota Heluetia Catholica. Gloriemur de illo in Domino.

Saluo per omnia S. Apostolicæ Sedis Iudicio.

ENCOMION,

IN VITAM ET OBITVM F. NICOLAI DE SAXO, EREMITAE VNDERualdensis;

AVCTORE

Clariss. Dn. Sebastiano à Beroldingen, Consule Vriensi Heluetio.

CONTEMPTOR *mundi, naturæ victor, Olympi*
Aemule, diuitijs hostis, amice DEO.
NICOLEE, *astriferi potior pars vna Theatri,*
Cui summus pretium se dat amoris Amor.
Sancte Pater patriæ, veræ Pietatis imago,
Heluetiæ custos, gloria, spesq; tuæ.
En quibus expositi (facile est meminisse) periclis
Vitam agimus, præsens poscimus affer opem,

Nam

Nam quia tu Christo meritis adiuncte triumphas,
Credimus inde tuas robur habere preces.
Nondum contigeras inuisi limina mundi,
Non erat illustri fasce soluta parens;
Iamq́ tibi effudit sua dona benignius æther,
Astra vides infans luce micare tua:
Heluetiæ sidus, Lux ô clarissima salue,
Candorem nostris insere pectoribus.
Tu, ne corrupto sorderet flore Iuuenta,
Iunxisti ingenuo libera colla iugo.
Pignora quin etiam tuleras bis quinq; maritus,
Et fasces, & opes, militiamq́ colis.
At postquam mulsit cœlestis gratia mentem,
Fasces, arma, aurum deseris & patriam.
Et quis te fugiat, quô spiritus impulit auctor,
Corde sequi, prona est, aspera siue via?
Sancta quies melior circum spelæa ferarum,
Accepto felix hospite silua viret.
Silua domus fuit absq; cibo, saxa aspera lectus;
Ferre DEO puras vnica cura preces.
Bella moues mundo, secretæ cultor Eremi,
Ac sublatus humi sidera mente capis.
Corporei sensus animi impetuosa voluptas,
Si qua nocens mentem passio turbat, abest.
Nil nisi diuinum mens cogitat ardua semper,
Nil nisi perpetuum clamat amatq; bonum.

Hinc sese attollit supra se spiritus ingens,
Abstractusq́ humili corpore liber abit.
Quos non hausisti pro Christo sponte labores?
Quæ capiti illisa est non grauis vnda tuo?
Tela Satan artesq́ para, omnes exere vires,
Qui tua non metuit prælia miles adest.
Qualis Erythræis Antonius errat arenis,
Quiq́ fugis Decij Paule verende minas.
Quid te Macari, iam nomine req́ beatum,
Milleq́ commemorem, nomina sancta, Senes?
Olim contemptos, nunc supplex orbis adorat,
Exoratores poscit habere DEI.
„ *Continuent alij longos Ieiunia menses,*
„ *Sint vita casti, peruigilentq́ Sacris:*
„ *Magna licèt sint hæc, at sunt communia multis:*
„ *Hic citra exemplum vixit & abstinuit.*
„ *Vix aliâs audita DEVS miracula præstat,*
„ *Mortalem panis non moriturus alit!*
„ *Nicolæe, antiquas tibi mutant sidera leges,*
Expers quinq́ cibi viuis Olympiades.
Te Diuis virtute parem, sed gratia maior
Exemptum humanis te volet esse malis.
Angelicis æquate choris, qui liberum ab omni
Mortali corpus conditione geris.
O mensa dignate DEI, conuiua Senatus
Cœlitûm, humi dapibus vesceris æthereis.

Exacta donec longa ſine crimine vita,
Multùm optata tuis hora venit lachrymis.
Siue fuit ſomnus, placidæ ſeu mortis imago,
Tranſitus ad ſuperos commodus ille fuit.
Et cineres ſequitur decus immortale ſepultos,
Aſsiduo grata eſt parta labore quies.
Te patrono igitur quiduis ſperare licebit,
Indulget facilis, tu modò poſce, DEVS.
Quisquis egenus opis cœleſtia Numina voto
Sollicitat, fiet te tribuente potis.
Ire gradu firmo læſos pede vidimus ipſi;
Mirari cæcum marmora picta ſenem.
Ob vitium matris ſacro qui fonte careret,
Incolumis viuit te reuocante puer.
Quis numero cenſere queat ſanaueris ægros,
Siue quot immundos Dæmonas expuleris!
Re dubia populis Vates oracula pandis,
Diuinæ mentis conſcia fata vides.
Per te parta frequens patriæ victoria bello,
Et per te peſtis ſæpe repulſa lues.
Nicolei rurſus longo pòſt tempore nomen
Oblitum nautæ, te præeunte, vocant.
Cœlitis haud vllus nomen præſentius vſquam,
Cùm febri rigeant viſcera, thure colit.
Hoc quisquis merito veneratur honore ſepulchrum,
Sentiet extemplò ſubuenientis opem.

Et dubitamus adhuc Albo te inscribere Diuûm!
Nomine cessamus templa dicare tuo!
Spiritus æternam sublatus in ætheris arcem,
Assuetis fruitur nectare & ambrosia.
Inde fauens nostris pronas accommodat aures,
Supplicijs, frustrà ne pia vota cadant.
Huc ades, ô dubijs protector maxime rebus,
Verbaq́ pro patrijs prospera funde focis.
Pelle famem, pestisq́ luem, bellumq́ cruentum,
Pelle simultates, pelle & auaritiam.
Nec fortunam equidem fugimus, quæcunq; ferenda.
Ista fatemur enim promeruisse mala.
At meritis precibusq́ tuis lenire furorem
Fidimus, vt feriat mitior ira scelus.

FINIS.

Laus DEO & Omnibus SANCTIS.

Errata typographica ſic corrige. Sunt autem nonnulla eorum in quibusdam Exemplaribus iam correcta.

Pagina 17. *linea* 20. *lege* Feneſtrellis, *Ibidem lin. vlt.* hominis, *pag.* 19. *lin.* 10. Antiſtitis, *pag.* 25. *lin. penult.* deuotione, *pag.* 39. *lin.* 21. contextas, *Ibid. lin.* 26. liquorem, *pag.* 44. *lin.* 9. *lege* poſt mortem apparitio, *pag.* 55. *lin.* 15. *lege* Eccleſiæ Saxlenſis Turricula ſiue capſa argentea, &c. *pag.* 64. *lin.* 5. pulchritudo, *pag.* 70. *lin.* 21. *lege* longè voluit aliud: voluit DEVS, vt Nicolaus, &c. *Reliqua per te facilè reſtitues.*

